

Florentin Smarandache

Prin bătrâna Europă

Fotojurnal instantaneu

Ediția a doua, revăzută și adăugită

Florentin Smarandache

Prin bătrâna Europă

Fotojurnal instantaneu

Ediția a doua, revăzută și adăugită

Lectori:

Dr. Mirela Teodorescu, Universitatea din Craiova;
Vătuiu-Roauă Ion Andrușa, scriitor, Orșova;
Dr. Ștefan Vlăduțescu, Universitatea din Craiova.

DTP:

SCȘ AdSumus
D. Cantemir, 13
410473, Oradea, Romania
E-mail: ad.sumus@laposte.net

Second edition publisher:

EuropaNova asbl
Clos du Parnasse, 3E
1000, Bruxelles
Belgium
E-mail: info@europanova.be
URL: <http://www.europanova.be/>

First edition publisher:

Editura SITECH Craiova, România
Aleea Teatrului nr. 2, Bloc T1, parter
Tel/fax: 0251/414003
E-mail: sitech@rdslink.ro

Florentin Smarandache

Prin bătrâna Europă

Fotojurnal instantaneu

Ediția a doua, revăzută și adăugită

EuropaNova
Bruxelles, 2012

Second edition ISBN 978-1-59973-360-9

© 2012 Autorul & EuropaNova asbl

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate autorului. Orice reproducere integrală sau parțială, prin orice procedeu, a unor pagini din această lucrare, efectuate fără autorizația autorului și a editorului este ilicită și constituie o contrafacere. Sunt acceptate reproduceri strict rezervate utilizării sau citării justificate de interes publicistic și științific, cu specificarea respectivei citări.

All rights reserved. This book is protected by copyright. No part of this book may be reproduced in any form or by any means, including photocopying or using any information storage and retrieval system without written permission from the copyright owner.

First edition ISBN 978-606-11-2272-1

© 2012 Editura SITECH Craiova

Contents

Fotojurnal instantaneu: o nouă specie literară paradoxistă	7
Călătorul Călătorului.....	13
FRANȚA (la Brest)	17
UNGARIA (la Pécs).....	46
FRANȚA (la Brest, Carnac și Paris).....	56
ANGLIA (la Londra).....	105
SCOȚIA (la Edinburgh)	152
<i>Postfață:</i> Florentin Smarandache a primit Medalia de Aur pentru Știință	183

Fotojurnal instantaneu: o nouă specie literară paradoxistă

Matematicianul și scriitorul Florentin Smarandache, fondatorul Mișcării Literare Paradoxiste, oltean născut și crescut în Bălcești, județul Vâlcea, absolvent al liceului pedagogic (început în Craiova și terminat în Râmnicu Vâlcea), șef de promoție al Facultății de Matematică din Craiova, profesor cooperant la un liceu din orașul Sefrou (Maroc, 1982-1984), emigrat ilegal în 1988 (fugit în Turcia, dintr-o excursie în Bulgaria), apoi emigrat legal din Turcia (unde a stat doi ani, 1988-1990, într-un lagăr de refugiați politic) în SUA, trăgându-se dintr-un strămoș venit în România din Grecia, are, zic eu, în sânge „microbul călătoriei” – a călătorit până acum în peste 40 de țări din Lume (din toate cele cinci continente!), motiv pentru care am considerat că a devenit, ca un paradoxist ce este, „Frate cu meridianele și paralelele” (acest supranume al său a devenit titlul unei serii de „note de călătorie”, care, până acum, are șase volume).

Cum „microbul călătoriei” s-a întâlnit în fluxul sanguin al olteano-americanului (îi spun astfel, deoarece are acum dublă cetățenie, română și americană – un motiv pentru alte călătorii periodice peste Ocean) cu „microbul literaturii”, din această „sinergie microbiană” a luat naștere, în mod firesc, un jurnal de călătorie – un jurnal-fluviu, autorul având ambiția de a scrie cel mai lung jurnal de acest gen din literatura română.

Unele dintre aceste „note de călătorie” sunt rodul unor călătorii de vacanță, întreprinse împreună cu soția în SUA sau în diferite țări, iar altele sunt scrise cu ocazia unor deplasări profesionale la diverse întruniri științifice internaționale din SUA sau din diverse locuri de pe Glob, precum și al unor „voiaje literare”, legate de hobby-ul său, Literatura, mai exact legate de îndrăgitul său „copil literar” – „Paradoxismul”.

Iată cum arată acest „fluviu” al jurnalelor sale de călătorie: „Profesor în Africa / Jurnal marocan” (1999, Chișinău, Republica Moldova; ediția a II-a, cu titlul „Belfer în Africa. Jurnal marocan”, Nijmegen, Olanda, 2002; ediția a III-a, cu titlul „...peste mări și țări... / Jurnal de profesor în Africa”, București, 2002); „Frate cu meridianele și paralelele (note de călătorie)” – vol. 1, 2004; vol. 2, 2005; vol. 3, 2006; vol. 4, 2008; vol. 5, 2009; vol. 6, 2010; „India magică (note de călătorie)”, 2005; „Mama vitregă Rusia (note de călătorie)”, 2006; „Exotica și cutremurătoarea Indonezie”, 2007.

Aș situa metaforic acest „fluviu diaristic” între trei fluvii, din trei continente: Mississippi (din America de Nord, fluviul situat pe primul loc în Lume la numărul de modificări ale cursului său); Dunărea (din Europa, pe primul loc în privința numărului de țări și de capitale străbătute); Nil (din Africa, cel mai lung din Lume).

Nu mă îndoiesc că acest trio fluvial va deveni un cvartet, vizat fiind și Amazonul (din America de Sud, aflat pe primul loc în top sub mai multe aspecte: debit, bazin hidrografic, număr de afluenți, lungimea cursului navigabil, precum și la valurile provocate de flux).

Până la realizarea „cvartetului fluvial” al notelor sale de călătorie, a găsit pentru această „bijuterie diaristică” un „ornament” – Fluviul... Perlelor (din Asia, sudul R.P. Chineze), pe care îl va monta într-un viitor volum!

Iar până atunci, ca să demonstreze că nu a uitat de dictonul latin „Non multa, sed multum!” (tradus liber: „Nu cantitate, ci calitate!”), „călătorul de-a pururea”, numit Florentin Smarandache, ne servește ultima sa invenție literară paradoxistă – „fotójurnal instantaneu”!

Presiunea lipsei de timp, care îl apasă nu doar pe cititor, ci și pe autor, a făcut ca aceste note de călătorie, scrise pe carnețele cu arcuri în timpul voiajului (în aeroport, în avion, în autobuz, în tren, în hotel, în muzeu, pe stradă – chiar cu riscul de a da cu capul într-un stâlp!), să devină mai puțin descriptive, reduse la esență, cu un număr din ce în ce mai mic de cuvinte. Deoarece în călătorie, cele mai multe informații parvin pe cale vizuală, autorul – „globtrotter științific” – înlocuiește cu imagini (fotografiile făcute de el în aceste călătorii) o parte din vorbele „economisite”, astfel încât pot spune că fondatorul Mișcării Literare Paradoxiste (Paradoxismul), prin ultimele sale trei volume de „note de călătorie”, apărute în anul 2012 la Editura „Sitech” Craiova, a creat o nouă specie literară paradoxistă – pe care a numit-o „Fotójurnal instantaneu”.

Aceste volume, toate cu subtitlul „Fotójurnal instantaneu”, sunt: „Pura vida” (cuprinde notele de călătorie cu impresii și imagini din perioada 19.12.2010-09.01.2011, din vacanța de iarnă, petrecută cu soția sa în trei țări calde din America Centrală: Costa Rica, Nicaragua și Panama);

„Aventuri chineze” (cuprinde notele de călătorie cu impresii și imagini din perioada 04.11.2011-11.11.2011, din deplasarea sa în orașul Kaohsiung din Taiwan, care se autointitulează Republica China, la o conferință științifică internațională de matematică aplicată, și din perioada 19.12.2011-05.01.2012, în timpul vacanței de iarnă, în R. P. Chineză, când a efectuat un „turneu” științific în Beijing, Xi’an, Shanghai și Hangzhou, însoțit de această dată de soția sa); „Prin bătrâna Europă” (care cuprinde „peregrinări științifice” din vacanța de vară a anului 2010, în Franța, Ungaria, Anglia și Scoția, însoțit de soția sa, în partea turistică a programului călătoriei).

În prefața „Fotojurnal instantaneu”, la primul volum, „Pura vida” (Viață pură, în limba spaniolă, înțelesul popular fi-înd acela de „Traiul foarte bun”), autorul explică acest concept: „fotojurnal”, „Fiindcă suprafața pozelor se-ntinde aproape la jumătate sau mai mult din întreg volumul!” și „instantaneu”, „Pentru că jurnalul e scris la primă mână, pe locul vizitat, cu idei scurte ca niște blitz-uri, cu economie de cuvinte – în această lume în care vremea trece rapid.”. Apoi, oferă și o „scuză”, în numele cititorilor: „Oricum, oamenii nu mai citesc. S-au modernizat. Vor totul citit de-a gata, autocomentat, autorezolvat.”. Dar și o „scuză” în numele său: „Jurnal instantaneu – fiindcă nu mai am răbdare. Ca o odihnă activă – când călătoresc. Restul timpului, îl dedic cercetării științifice.”

Concluzia este aceea că formula „jurnal instantaneu” este convenabilă atât cititorului, cât și autorului.

În prefața „Un vizitator de-a pururea” la al doilea volum, „Aventuri chineze”, autorul întregește explicarea conceptului de „fotojurnal instantaneu”, precizând că și-n acest volum „Stilul lapidar, fotografic (la propriu și la figurat) din celelalte jurnale și memorii turistice se menține.”

Apoi, spre a elimina o eventuală derută a cititorului, precizează unele caracteristici ale noii specii: „...Exprimări eliptice... Fotografii edificatoare presărate prin text... Impresii de moment... Scris din mers... brut... direct...”.

Ponderea fotografiilor crește în acest volum.

În cel de-al treilea volum, „Prin bătrâna Europă” (călătoriile descrise aici au avut loc anterior celor din primele două volume, care au lansat specia „fotojurnal instantaneu”), noul tip de jurnal de călătorie este cel mai bine dezvoltat: aproape fiecare pagină de carte are o fotografie, doar în paginile despre muzee tronează informația transmisă prin cuvinte.

Cartea se citește nu doar mai ușor, ci și cu încântare, datorită stilului paradoxist, înnoit prin „fotojurnal instantaneu”, fiind departe de ceea ce la o frunzărire superficială ar putea părea, unora, doar niște „Cuvinte și fotografii, culese din călătorii!”. Citite pe îndelete, constăți că nu sunt simple cuvinte culese din călătorii, că nu sunt nu doar cuvintele ce descriu prima impresie, frapantă, a unui voiaj, ci cuvintele care descriu „Ceea ce rămâne în amintirile călătorului despre o călătorie!”. În ce privește fotografiile, alegerea aparține călătorului (determinată fiind de ochiul său, de sensibilitatea călătorului, de tehnica foto de care dispune acesta).

O nouă specie literară paradoxistă s-a întrupat – trăiască „Fotojurnalul instantaneu”!

Dacă un dicton francez spune că „Partir c’est mourir un peu!” (A pleca înseamnă a muri o... țără!), paradoxistul Florentin Smarandache corectează proverbul cu pricina, în cel mai pur stil paradoxist: „Partir (en voyage) c’est revigorer beau-coup (grace au photojournal instantané)!” , adică „A pleca (în călătorie) înseamnă a te înviora mult (datorită fotojurnalului instantaneu)!”.

MIRCEA MONU

Călătorul Călătorului

Matematician universal și scriitor român, Florentin Smarandache publică, stilat, al treilea „fotójurnal instantaneu”, Prin bătrâna Europă, după Pura Vida și Aventuri chineze (lansate la Colocviile de Marți, în București), la Editura Sitech Craiova. M-a și făcut atent, volumul acesta este unul de călătorii în Franța (unde a lucrat în calitate de cercetător), Ungaria (unde a luat Medalia de Aur a Academiei de Științe „Telesio-Galilei”), Anglia și Scoția (unde a prezentat lucrări la o conferință științifică).

Poetica paradoxistului, neutrosofului, extenicului etc. autor este simplicisimă, dacă nu o nimica toată: „poze multe, plus text explicativ, iar jurnalul scris pe locul vizitei, la prima mână”. Autoprefața și-o semneză „Călătorul” (la nesfârșit; încotro?).

Frenetica empatie autoreferințială vânează, ca mereu în scrisul său, un complice și frate de drum (fericit? – mai este până pe Olteț backward, cât că, din vreo jenă, finally, Acad-mia Română l-a premiat, remorcă, mai știi timpul, ori va fi dat năvală; el și-ar dori, probabil, să fie „Cetățean de Onoare” al Vâlcii, al României, după cel al Lumii). Modelarea matematică prin călătorie, pe un itinerar al propriului destin, împărtășit ne-mainarcisist – apa oglindei însumând oceane – se abandonează mai degrabă colegilor din copilărie, cotransfugilor, necălătorilor ciopliți pe înalt, ca în coloana lui Vieland, a lui Brâncuși.

Anul trecut, propusesem, în înțelegere inițială cu Florentin Smarandache și cu Germain Droogenbroodt, un

proiect european; Arhipelaguri și Insule Poetice – dodii-neosensacionismo-paradoxism vs coeur de l'Europe se referă la creații poetice curajoase, libere, cumva, de curentul oficial, așa cum ar fi „le coeur de l'Europe”. A vorbi „în dodii” (în nonsensuri, dar și în oracole) ar fi o opoziție în spe la o anume cenzură represivă, neosensacionismo este o aducere la zi a sensacionismo (Fernando Pessoa) de către poeți din Spania și din China, în timp ce paradoxismul, cu nuanța lui matematică, poate codifica abil lucrul creator. Cu o astfel de deschidere, poeți și matematicieni, vizionari și semioticieni se pot întâlni în persoană/antologie/recunoaștere ca pentru a reinventa rădăcinile literare și lingvistice înăuntru și în afara limbii unei țări/lumii.

Se înfiripase o echipă: Elisabeta Isanos, George Anca, Germain Droogenbroodt, Florentin Smarandache, Federico Barroso, Jose Luiz Fernandez, Mihai Cimpoi, Pushi Dinulescu, Dan Mircea Cipariu, Lucian Chișu, Florin Epure, Lucia Negoitsa, Florica Bud, Vasile Andru, Sorana Gorjan, Marcel Petrișor, George Astaloș (Paris), Corneliu Popa (Lisabona), Elena Liliana Popescu, Mihaela Maria Popescu, Maria Diana Popescu (Stuttgart), Mariana Brăescu, Vanda Decca (Los Angeles), Vasile Menzel, Baki Ymeri (Tirana), Sorin Paliga, Vinod Seth (New Delhi), Gheorghe Lupașcu, Vasile Pupeza (Pittsburg), Nicolae Băciuț, Doru Moțoc, Silvian Floarea, Mihai Stan, Florin Costinescu, Ion Andreiță, Dan Tsop, Aurelian Silvestru (Chișinău), Ben Todică (Melbourne), Anca Negulescu, Augustina Constantinescu, Doina Boriceanu, Mihaela Gligor, Olivia Bălănescu, Hanna Bota, Florina Dobre, Alexandra-Maria Citirigă, Victor Citirigă, Sanda Ghioaldă,

Adrian Săhlean (Boston), Felix Sima, Constantin Mendea, Corneliu Moțiu, Noni Cristea, Gheorghe Neagu, Nicolae Tomoniu, Mircea Gheorghe (Toronto), Claudiu Popescu, Petru Costinescu, Nicolae Vasile, Chitranjan Kumar (New Delhi), Dan Mateescu, Mihai Teodorescu, Matei Ladea, Sebastian Văduva.

PARADOXISM is an avant-garde movement in literature, art, philosophy, science, based on excessive use of anti-theses, antinomies, contradictions, parables, odds, anti-clichés, deviations of senses, against-the-grain speech, nonsense, para-phrases, paradoxes, semi-paradoxes, etc. in creations. It was set up and led by the writer Florentin Smarandache since 1980's, who said: "The goal is to enlargement of the artistic sphere through non-artistic elements. But especially the counter-time, counter-sense creation. Also, to experiment."

Un pic peste viteza luminii și gata încă un fotojurnal instantaneu.

Ce facem în rămășița lui 2012? Acum te îmbii, Florentin, la ce, parcă, s-ar căuta. Se spune despre romane, precum Mizerabilii, Dracula, Moby Dyck, Robinson Crusoe, că ar avea o poveste epopeică, întrucât s-ar asemena, ca scop, cu epopeile tradiționale în versuri. Redescoperibilă ori nu, o epopee în versuri, cu Dracula erou, Țiganiada (1812) de Ioan Budai-Deleanu (1760-1820), ar putea intra într-o lumină mai bună prin acest proiect, alături de multe alte epopei, „necunoscute”, uitate, pierdute, în limbi „mici”, care vor fi

propuse de parteneri. Subiectele epopeii eroi-comice a lui Budai pot fi sugestive: luminatul Vlad (Țepeș), dușmani în țeapă, Romica răpită, zodia rea a unora, străbaterea iadului și paradisului etc. Cele două capitale ale lui Vlad – Târgoviște și București – ar găzdui evocarea sa prin artă, împreună cu eroi și evenimente epopeice din alte toposuri europene. Moștenirea de pretutindeni a lui Homer ar face loc unor noi experiențe epice îndrăznețe, ca și unei reprezentări artistice și savante a unor epopei pe nedrept mai puțin cunoscute.

Eu sunt consolată, de pe acum, cu prezentul jurnal-paradox, oarecum à la Einstein.

GEORGE ANCA

FRANȚA (la Brest)

13.05.2010 – Iar febra plecărilor...

Ultimele zile interne la universitate: finalele studenților, raportarea *on-line* a notelor, bagajul pentru două luni și jumătate în Europa (Franța, Ungaria, Anglia, Scoția).

Voi lucra la Brest, în cercetare.

Am schimbat 100 \$ pe 63 €, în Aeroportul *Dulles* din Washington D. C.

În avionul de Paris un pahar de apă (!) costă 6 €.

Două nopți nedormite, pe drum, se simt. Pic de somn.

La Brest m-a așteptat dr. Christophe Osswald, de la ENSIETA (École Nationale Supérieure des Ingénieurs des Etudes et Techniques d'Armement – Școala Națională Superioară de Ingineri pentru Studii și Tehnici de Armament), împreună cu fetița lui de 6 ani și jumătate – cu părul luuung și galbeeen, jucăușăăă!

M-am cazat la *Hapart Hotel* (lângă *Hotel Myriad*), pe strada *Saint-Marc* (Sf. Marcu) nr. 4, camera 430 (chiar sub acoperiș – etajul al IV-lea).

Am plătit 620 \$ pentru 3 săptămâni. M-a rupt!

Biserica *St. Martin* (Sf. Martin) domină, cu turla ei, centrul orașului Brest. Prin stil, îmi amintește de Biserica *Sagrada Familia* (Sfânta Familie) din Barcelona.

Alăturat, Galeria de Pictură „Catherine Donval”.
Cimitirul *St. Martin*.

Arhitectură bretonă.

Taxele (TVA) sunt incluse în preț. În *SUA* taxele (între 7-10 %) sunt adăugate prețului.

Până la Primul Război Mondial, regiunea Bretania (în nord-vestul Franței) era considerată înapoiată, iar locuitorii

- primitivi. Între cele două războaie mondiale, bretonii s-au mai dezghețat, iar după Al Doilea Război Mondial s-au modernizat, dar și-au pierdut cultura. Limba bretonă (care se aseamănă puțin cu irlandeza veche) se pierde. Doar 10 % din populația orașului Brest vorbește bretonă; toți însă știu franceză.

De exemplu „salut” în bretonă se spune „demat”.

La școală, elevii studiază voluntar limba bretonă, dar tot un procent mic. Tinerilor le-a pierit complexul de inferioritate al bătrânilor, deci nu le mai e rușine să se considere bretoni.

15.05.2010 (duminică) – În *Place de la Liberté* (Piața Libertății), asistăm la teatru în aer liber, la concerte de amatori.

Place de la Liberté, Brest.

Stăm pe scările de la *Hotel de la Ville* (sintagma franceză pentru Primăria Oraşului) – unde se oficiază căsătorii.

O paradă în costume bretone, în costume de piraţi...

Un târg de tablouri (*La Foire aux Croûtes*). *Croûte* e numele peiorativ, în franceză, al tabloului de pictură.

Lumea se veseleşte... Plăcut!

Scriu în stradă. Lilia (soţia mea) se enervează: „Hai, fă-mi poze!... Uite, cu formaţia asta!”.

1 € = 1,26 \$ – e timpul să schimb repede ceva dolari.

Coborâm în *Piaţa Mathon* (după numele arhitectului care a reconstruit oraşul, complet distrus în Al Doilea Război Mondial). Muzică de la diverse naţiuni (aud chiar şi muzică populară românească, apoi turcească etc.).

Ronduri de flori multicolore.

O scenă în aer liber. *Grenelle des Fanfares* („Dezbaterea” Fanfarelor – un festival de fanfare).

Grenelle e de fapt un vechi oraș francez, anexat de către Paris în anul 1860, devenit cartier al acestuia. Importante acorduri sociale s-au negociat în luna mai 1968 la Ministerul Muncii, aflat pe str. Grenelle. Printr-o figură de stil, în limbajul presei, Grenelle a căpătat înțelesul de „dezbatere”.

Mașini fără bot (mocse!) *Renault*. Scurte, dar înalte ca broaștele.

Un Renault „mocs”

Francezii de aici sunt slabi, micuți, cu siluetă. Cred că mâncarea e naturală (nu chimizată ca-n America).

La început, credeam că țin dietă tipii, dar nu, cei mai mulți sunt așa.

Europeanii suferă de lipsă de spațiu.

Prin magazine, prețuri mari la încălțăminte (70-100 € o pereche de pantofi). Am fost inspirat c-am luat din SUA, de la *Walmart* (cea mai mare companie de comerț cu amănuntul din Lume), înainte de a pleca, cu 32 \$.

Celui qui ouvre une école ferme une prison (Cel care deschide o școală, închide o pușcărie.) – Victor Hugo.

O fanfară din Germania (*IG Blech*, „Sindicatul tinichelilor”, din Berlin), celelalte din orașe franceze diverse (Lyon, Carcassonne, Brest – majoritatea, Montflanquin, Douarnenez, Plouzané etc.).

O fanfară din Cuba, *La Banda de Holguin* (Trupa din Holguin), pe 12 mai, a metisat muzica africană și spaniolă cu cea franceză. Acum, „*Cha-cha-cha*”.

Astăzi, se închide festivalul fanfarelor, care a ținut o săptămână.

Telefanfara cântă o melodie care-mi aduce aminte de un cântec de când eram copil, la Bălcești:

Joacă musca pe perete

Și e gata ca să fete.

Și o făta la Crăciun,

*Când e laptele mai bun.
Și o fătă la Ispas,
Când e laptele mai gras!*

– Pot să fluiet? îl întreb pe vecin.
– Bineînțeles! *Tout ce que vous voulez!* [Tot ce vă doriți!]

Comicării pe scenă. Lumea râde, aplaudă. Mă dor
palmele (scriu în tribuna de piatră).

Muzică bretonă și horă bretonă (ca la noi și la greci).

Ca un carnaval de costume și melodii.

Li se dau premii... fanteziste (premiul de combustibil
nepoluant, premiul de dereglare armonică, premiul muzicii
e-chitabile...).

Carnaval breton.

Copilași blondini țopăie pe lângă scenă, sar de parcă le-au pus fitil în fund!

În final un *vodevil* (toate formațiile pe scenă).

– Biis, biis!

Bere *Kronenbourg*, 2,50 € halba mică.

În *Piața P. Péron* (1905-1988). P. Péron – pictor al mării.

Turnul *Tanguly*, construit în secolul al XIV-lea. Și, peste fluviu (*Penfeld*), un castel ca-n povești (castelul orașului Brest).

Fluviul Penfeld, tranzitând Brest-ul.

Castelul din Brest.

Expediție științifică în jurul Lumii (din inițiativa regelui Ludovic al XVI-lea), a fregatelor *La Boussole* (Busola) și *L'Astrolabe* (Astrolabul – instrument de navigație marină, utilizat pentru determinarea poziției astrilor), în 1785, cu 255 de marinari și savanți la bord; fregatele dispar în 1788 (li s-au găsit epavele în anul 1827, lângă Arhipelagul Solomon, în sud-vestul Oceanului Pacific).

Un muzeu dedicat armatei navale.

Bustul inginerului constructor Jacques-Noël Sané (1740-1831).

Cum se construiau, în Evul Mediu, nave de război cu 70-140 de tunuri fiecare.

Pistoale marine.

Statuia „Cocoșului Galic” (simbolul francez).

Un tun în fața căruia a fost legat consulul francez Jean Le Vacher, de către otomani, în 1683, în Alger (atunci, sub dominație turcească), ca pedeapsă pentru atacul francezilor asupra orașului. Și-apoi, turcii au tras cu tunul într-un singur om!

Tunuri medievale la Castel.

În 1830, francezii cuceresc Algerul, iar în 1962, Algeria se eliberează de sub francezi.

Atelier de sculptură în Portul Brest, dirijat de Jean Regnault (1689-1697), Nicolas Renard (1697-1717), François-Charles C. Caffieri (1717-1729), Charles-Philippe Caffieri (1729-1766), Pierre Lubet (1766-1797), Yves-Etienne Collet (1797-1840).

Fotojurnal instantaneu. Ediția a doua, revăzută și adăugită | 27

Prima Academie de Marină (1752-1765).

Supraviețuirea pe mare.

Un submarin negru, *Seehund* (Câinele Oceanului, în limba germană) construit de Marina Germană în anul 1944, numit „submarin de buzunar”. Are 11,87 m lungime, și-un diametru de 1,28 m. Rezistă sub apă 7-8 zile.

Francezii au găsit câteva submarine mici germane spre sfârșitul celui de-Al Doilea Război Mondial și le-au rebotezat *S 622*.

Submarinul german Seehund, din anul 1944.

Bustul lui Armand Jean du Plessis, duce de Richelieu și de Fronsac (1585-1642), cardinal și ministru principal al Regelui Ludovic al XIII-lea, în 1624. După el a urmat vestitul cardinal Jules Mazarin.

Bustul lui Jean-Baptiste Colbert (1619-1683), care din 1660 administra Marina. Există termenul de „colbertism”, care înseamnă partea cea mai importantă de intervenție a statului în economie.

În limba latină, se zice *Britannia*. (în română *Bretania*, în franceză *Bretagne*, în bretonă *Breizh*)

Anne de Bretagne (1477-1514), ducesă de Bretania (1488-1514) și regină a Franței, a vizitat Castelul din Brest în 1499. A fost nevasta Regelui Charles al VIII-lea (1491) și apoi nevasta Regelui Ludovic al XII-lea (1499).

Un amurg de vis.

17.05.2010 – Prima zi de lucru la ENSIETA.

M-au primit bine, m-am simțit flatat.

La bibliotecă (*Médiatheque*) mi-au arătat că au cărți de-ale mele (volumele 2 și 3 din *TDSm* (acronimul francez pentru „Teoria Dezert-Smarandache”, din Fuziunea Informațiilor) și revista bulgară *Information and Security Systems* [Informația și sistemele de securitate], toate editate de mine și dr. Jean Dezert). Le-am donat ultima carte a mea, *Multispace & Multi-structure. Neutrosophic Transdisciplinarity (100 Collected Papers of Sciences)* [Multispațiu și Multistructură. Transdisciplinaritate neutrosofică (100 de articole științifice)], de 800 de pagini, format A 4.

18.05.2010 – Vizită medicală la doctorul Pierre Bronnec, solicitată și achitată de ENSIETA. Mi-a găsit tensiunea redusă (100 – apropiată de 120, dar sub). Mi se recomandă să mănânc mai sărat, fiindcă altfel mă simt leșuit.

Lucrez în Clădirea D, biroul 206, etajul 2, *Centre de Recherche* (împart biroul cu dr. Arnaud Martin).

Șeful de laborator, dr. Ali Khenchaf (berber din sudul Marocului), simpatic, râzând, glumind, îmi spune:

– Păi, te-așteptam de anul trecut!

Într-adevăr, am ezitat să vin în vara lui 2009, când am optat pentru un laborator de cercetare al *Air Force* [Aviația Militară a *SUA*] din statul federal New York, sub egida SUNY-IT (Institutul Tehnologic al Universității de Stat „New York” din orașul *Marcy*, statul federal New York).

Autorul, în biroul său de la ENSIETA.

Dr. Benoit Zerr, cercetător în robotică, îmi relatează despre noul proiect la ENSIETA, cu rețele de roboți nautici care pot comunica între ei sub apă, unul coordonează pe alții (ca-n povestirile *science-fiction*... devenite realitate!).

Eu sunt fascinat și-l pisez cu întrebările.

Avem un orar ciudat: Luni, Marți, Miercuri, Vineri: 08:00 – 12:12; 13:12 – 17:42, iar între 12:12 – 13:12 este masa de prânz; Joi: 08:00 – 12:12. Deci, terminăm la ora 12 și 12 minute, și-apoi la ora 17 și 42 de minute. De ce nu mai rotund: la și 10 minute ori la și 15 minute? {Fiindcă e calculat ca pe săptămână să fie exact 39 de ore lucrătoare.}

Dr. Arnaud Martin, colegul de birou.

Am vorbit cu mama în România la telefon.

– Dacă tu te simți bine, și eu mă simt bine!, mi-a răspuns.

În rest, „Toate vechi și nouă toate”.

20.05.2010 – Pe malul drept al fluviului Penfeld există Grădina Exploratorilor, în rada portului din Brest.

Plante aduse din coloniile franceze în cufere de bambus. Primul cufăr datează din timpul lui Nathaniel Bagshaw Ward (1791-1868).

Un răsad cu flori *hortensia*, adus pentru întâia oară, din China în Anglia, în 1789, botanistului Sir Joseph Banks.

Biografia lui Étienne Fiacre Louis Raoul (1815-1852),
medic și botanist.

Scopul grădinilor botanice era identificarea efectelor
tămăduitoare ale unor plante.

Florin, între... flori!

Un monument ridicat, în 1918, de Forțele Navale ale
Statelor Unite, împreună cu guvernul francez, la Brest.

Americanii au debarcat aici (pe *Cursul Dajot* – o pro-
menadă de 500 m, mărginită de ulmi), în 1917.

Grădina „Alphonse Juin” (mareșal și academician
francez, combatant în ambele războaie mondiale, 1888-
1967).

Pe strada centrală, *Jean Jaurès* (după numele unui poli-tician), un om cântă la acordeon „Valurile Dunării”. Mi-a picat imediat fisa că trebuie să fie român...

– Petre, din Sebeș!, mi se recomandă.

Cu Petre din Sebeș, acordeonist stradal în Brest.

Avea acasă trei copii (de 13, 8, și 5 ani). Nevastă-sa nu lucra. Spune că pe zi câștigă 15-20 €...

I-am dat și eu 1 €, de milă. Nu știe franceză, deși a învățat în școală. Noroc că stă la frate-său (care-a deschis un restaurant) și nu plătește chirie.

Trimite familiei în țară bani prin *Western Union* (companie de servicii financiare, a cărei activitate principală este transferul de bani).

Mulți se amărăsc prin exil, dar le este rușine să spună asta celor de acasă...

Strada centrală Jean Jaurès din Brest, văzută de la fereastra apartamentului autorului.

21.05.2010 – Discuție cu dr. Michel Legris despre funcționarea sonarelor (folosite de nave maritime și submarine pentru determinarea adâncimii mării și a obiectelor/reliefului sub apă). Mi-a arătat câteva teze de doctorat în domeniul acusticii subacvatice.

Schimb două autobuze ca să merg la lucru: 4 (sau 1) de la stația *Octroi*, până la *Place de Strasbourg*, apoi 22 (sau 16) până la un *McDonald's* (care e în față la ENSIETA).

Un pachet de 10 bilete costă 9,50 €.

Autorul, în centrul orașului Brest.

Seara, noaptea e gălăgie pe străzi. Tineri care strigă, se ceartă. Drogați? Beți?

Lucrez două luni aici și-mi dau și concediu (!) 5-6 zile. „Ia uite, domn’e, grija pentru omu’ de rând, muncitor!”, gândesc eu.

Franța și Germania au sisteme mai socialiste, spre deosebire de Anglia și Statele Unite, unde clasa de mijloc este numai o unealtă lucrătoare.

Mă forțez să vorbesc franceză, pentru a-mi reveni. Să reînvăț ce-am uitat. Într-un timp, știam mai bine franceză ca engleză, dar lucrurile s-au inversat, de când am emigrat în SUA.

Câte-un coleg din ENSIETA mi se adresează uneori în engleză, dar imediat îmi spun să glăsuiască franțuzește.

Franța rămâne slăbiciunea mea. Când eram mic, jucam „Țările”. Aruncam mingea în sus și strigam numele unei țări. Copilul care reprezenta acea țară venea repede să prindă mingea, iar ceilalți fugeau cât mai departe de acel loc. Când o prindea, ceilalți înțepeneau pe unde se găseau (n-aveau voie să se miște), iar el dădea cu mingea ca să atingă unul dintre ei. Întotdeauna, eu îmi alegeam Franța.

Jean (Dezert), din Orléans, aproape de Paris, cercetător la ONERA (*L'Office National d'Études et Recherches Aérospatiales* – Oficiul Național de Studii și Cercetări Aerospațiale) mă consideră prieten și colaborator, dar și concurent. Ne apreciem și pizmuim reciproc – dar n-avem încotro: depindem unul de celălalt.

„*Tout ce qui brille*” (*Tot ce strălucește*), un film de Géraldine Nakache și Hervé Mimran.

În rolurile principale, Leïla Bekhti și Géraldine Nakache. Actrițe arabo-franceze. Viața a două fete venite de la periferia orașului, în Paris.

M-am dus să văd filmul, pentru că și eu am fost, la început, emigrant de la sat la oraș (Craiova și Râmnicu Vâlcea). Apoi, exilat din România prin Maroc, Turcia și Statele Unite.

La *Ciné Liberté* (Cinema „Libertatea”), din Brest, 8 € intrarea. La început, tot reclame se prezintă, ca-n America.

Tenis la TV. Nu pot lucra (corectura în engleză la *Non-Novel* – titlul în românește fusese „NonRoman”). Mă simt obosit, leșuit, fără chef. D. Brands – J. W. Tsonga 2-3 (6-4, 3-6, 2-6, 7-6, 5-7), la cel mai prestigios turneu francez de tenis de câmp, *Rolland Garros* (numit astfel în cinstea unui aviator erou), în primul tur (turneul are loc în Paris).

De mult n-am mai urmărit la TV un meci de tenis, de când era Ilie Năstase campion al lumii și de când el și Ion Țiriac băteau împreună toate țările, până-n finala cu Statele Unite, unde pierdeau.

Festivalul de Film de la Cannes, ediția a 63-a.

25.05.2010 – După un week-end de 3 zile (ieri a fost sârbătoare), în care am stat mai mult înăuntru, corectând romanul meu experimental *NonNovel* (traducerea-mi englezească) și terminând jurnalul despre „Raba”, plus refacerea articolului *Neutrosophy* pentru o revistă...

Azi, la lucru iar. Trebuie să termin două articole științifice cu Arnaud și Christophe.

„Centrul breton de artă populară” se spune în limba bretonă: „*Kreizenn an arzou pobl*”, total diferit de franceză: „*Le centre breton d'art populaire*”.

Dimineața am mers pe jos până la stația *Strasbourg* (în germană, *Strassburg*, în dialectul german alsacian, *Strossburi*), iar de acolo, am luat autobuzul 22 până la stația *Kéranroy*, în față la ENSIETA (10 + 8 + 4 minute).

*Autorul, două doctorande (din China și, respectiv, Franța)
și dr. Christophe Osswald.*

26.05.2010 – Mi-am cumpărat un ceas mic, de masă, deșteptător, ca să nu mai dorm cu teama că nu mă scol dimineața, la ora șapte, să merg la lucru (10,60 € + 4,20 € pentru 4 baterii).

Surprinzător, seara, după ora 10, un film românesc, pe canalul franco-german ARTE, intitulat „Moartea domnului Lăzărescu”, în regia lui Cristi Puiu.

Sunetul în românește, iar traducerea în franceză, subtitrată jos. Deși plictisitor, la 11 noaptea, m-am culcat.

27.05.2010 – Mă simt lejer, parcă-n vacanță, lucrând la ENSIETA.

Citesc articole, propun metode, analizez idei. Trebuie să scriu măcar un articol de cercetare în această perioadă.

28.05.2010 – Am spălat rufele în oraș – 3,50 € de mașină, plus 0,50 € pentru uscat. Mai scump ca-n State.

Discuții la serviciu despre *Teoria Coardelor* (din fizică) și articolele lui E. Witten. Această teorie totuși nu prezice nimic, încearcă doar să unifice teoretic. Are ramificații (coarde închise, coarde deschise, *Teoria M*, supersimetria) pe care Witten (cel mai aprins cercetător în *Teoria Coardelor*) caută să le conecteze. El a avut și-un trecut ciudat: a luat licența în Istoria Științei.

Cu Arnaud Martin în portul din Brest, urcăm pe vaporul „Jeanne d’Arc”.

Crucișătorul portelicopter „Jeanne d’Arc”, navă-școală a marinei militare franceze, a fost construit chiar în Arsenalul din Brest, în perioada 1959-1964. Se întorsese din ultima sa misiune în 27 mai 2010, cu o zi înaintea de vizita noastră pe vas, și a fost retrasă din serviciu la 7 iunie 2010.

Nava putea transporta 12 elicoptere de luptă, având capacitatea de a manevra simultan (pentru decolare sau pentru apunțare) 3 elicoptere. Ca armament la bord, avea o baterie de 6 rachete, 4 mitraliere și 2 tunuri.

La 1 septembrie 2010, pe navă are loc o ceremonie specială, prilejuită de scoaterea sa din serviciu.

Autorul (în dreapta), împreună cu colegul de birou, dr. Arnaud Martin, în portul Brest, lângă crucișătorul portelicopter „Jeanne d’Arc”.

L-am întâlnit pe directorul de la ENSIETA, Generalul Francis Juanjean, cel care a semnat contractul meu de lucru.

În decembrie 2010, numele acestei instituții (fondată în anul 1975) a devenit ENSTA Bretagne (École Nationale Supérieure de Techniques Avancées Bretagne – Școala Națională Superioară de Tehnici Avansate Bretania), în urma fuziunii cu școala națională superioară de tehnici avansate din Paris, formând Grupul ENSTA, compus din ENSTA ParisTech din Paris și ENSTA Bretagne din Brest.

Momentul festiv pe crucișătorul „*Jeanne d'Arc*” este marcat prin prezența pe chei a unei formații muzicale de cimpoieri, ca-n Scoția, dar fără *kilt*-uri (fustanele), ci cu pantaloni.

Formația muzicală marinărească.

Primarul orașului, dl. François Cuillandre, ține o prezentare. Servim un cocktail (șampanie în pahare, limonadă, și mici *sandwich*-uri din produse marine).

Profesorul universitar, pensionat, François Grosjean îmi spune c-a fost în România. Academia Militară din București i-a acordat diploma de *Doctor Honoris Causa*. Mi se adresează în românește: „Noroc!”.

Pe vasul „Jeanne d’Arc”, în portul Brest, împreună cu profesorul François Grosjean (al treilea din stânga).

Am intrat, cu invitație – vaporul fiind ancorat pe cheiul *Comandant Malbert*.

O expoziție despre nava *Jeanne d’Arc*, după numele ce-lebrei eroine (1412-1431) a Războiului franco-englez de 100 de ani. Martirizată.

O avem și noi pe Ana Ipătescu, luptătoarea noastră.

Comandantul actual al vaporului este Patrick Angier (2009-2010).

Jeanne d’Arc a fost în 18 misiuni internaționale: la Tokyo, Nouvelle Orléans (New Orleans, statul federal Louisiana, SUA, fostă colonie franceză, vândută americanilor de

către Napoleon, în anul 1803), Mascate (Musqat sau Masqat, capitala Sultanatului Oman), Boston, Lisabona, Beyrouth, Valparaiso, Shanghai, Singapore, Alger, Québec etc., începând din 1992. Acum se retrage (este scoasă din uz). Relatări despre navă în ziarul *Télégramme*, al regiunii Bretania.

Mergem la o *clătitoare* (*crêperie* în franceză, care vine de la *crêpe* = clătită).

Mâncare specific bretonă, clătite ca în România, dar umplute cu ciuperci sau legume, raci, brânză... însă, la alegere, pot fi și cu ciocolată sau dulceață.

Sunt învelite ca un pătrat ori triunghi (nu rostogolite, ca un cilindru).

Aluatul este preparat din făină de grâu negru (*blé noir*), denumit și *parazin* (din familia polygonaceelor).

31.05.2010 – Fabrice Le Bars, doctorand la ENSIETA, având îndrumător pe dr. Luc Joulin, îmi arată „roboții” din laboratorul lor: un mini-submarin, două mici vapoare (care vor traversa Atlanticul într-un an) și mini-roboți vehiculi.

Pe mine mă fascinează acest domeniu.

Sunt prevăzuți cu sonare, GPS-uri, baterii și panouri solare pentru reîncărcarea lor.

01.06.2010 – La biblioteca de la ENSIETA (numită *médiathèque*) consult enciclopedia *Larousse* și dicționarul *Le Petit Robert*.

04.06.2010 – Uneori uit și mă trezesc vorbindu-i în engleză lui Arnaud și nu-mi dau seama decât atunci când îl aud pe el căznindu-se să-mi răspundă englezește. Râd și-i spun: „Vorbește-mi în franceză”. Din inerție, gândesc în engleză...

07.06.2010 – Nu mă pot abține să nu mănânc prăjituri franceze. Și simt că mă-ngraș la loc. Mereu mi-e poftă de dulce.

Ce bine e să fii plătit că studiezi (la cercetare)!

10.06.2010 – În așteptarea Campionatului Mondial de Fotbal... să mă relaxez la câte un meci în fața televizorului... să beau bere și să văd faze de goluri, pasionat... și s-aud tribunele urlând...

Mai uit de toate problemele vieții.

UNGARIA (la Pécs)

11.06.2010 – Cu taxiul de la ENSIETA, la aeroport (în Brest): 20 €. Îl chemasem prin rezervare. Șoferul îmi zice că accentul românilor vorbind franceza este asemănător cu al spaniolilor.

Brest (Aeroportul „Brest Bretagne”) – Paris (Aeroportul „Charles de Gaulle”) – Budapesta (Aeroportul „Ferihegy”). Am ajuns la 10:30, seara. Am schimbat 80 € la rata de 1 € = 245 forinți.

La *Hotel Sissi*, 90 € / noapte.

Dimineața m-am trezit la 5:00. Din Gara *Sekely* până la *Pécs* (ce citește *Peici*, cu accent pe *e*) 2 ½ ore cu Intercity (plecat la 7:45), 4.750 forinți (≈ 20 €).

Autorul, în Gara Sekely din Budapesta.

Au ungerii un poet bun, Sándor Petöfi (1823-1849), participant la Revoluția din 1848, și care a murit la Sighișoara. Iar ca matematician, pe János Bolyai (1802-1860), fondator, a-lături de Lobacevski și de Gauss, al geometriei neeuclidiene hi-perbolice.

Afișe despre scriitorii unguri care au locuit în Pécs:

- Lázár Ervin (1936-2006);
- Pakolitz István (1919-1996);
- Szederkényi Ervin (1934-1987);
- Bertha Bulcsú (1934-1997);
- Bertók László (n. 1935).

O interesantă compoziție artistică stradală făcută din lacăte.

Monument legat de Primul Război Mondial. Sunt menționate diverse localități, printre care și: linia Radautz (Rădă-uți)-Satu Mare și Burla-Wollewetz (6 august 1917-30 ianuarie 1918).

În ungurește:

- *utca* = stradă;
- *köszönjük* = mulțumesc.

31,5 °C arată termometrul taximetrului și mor de căldură.

Dansuri populare – elevi și adulți – pe strada *Ferencsek* nr. 40. Bărbații cu pălării negre, costume negre și cizme negre, bătând pintenii.

Dansuri maghiare pe stradă.

Un orologiu care cântă la ora două după masă, când mă nimeresc eu în piața centrală.

Expoziție de fotografii despre „Japonia, astăzi”, făcută de Kudasz Gabor Arion.

Cârciumi cu televizoare care transmit meciurile din Africa de Sud (Campionatul Mondial de Fotbal): Coreea de Sud – Grecia: 2-0.

Magyar Nemzeti Színház = Teatrul Național Maghiar.

Mai curat prin orașe (Budapesta, Pécs) ca-n România. Mai organizat, mai decent. Servicii ireproșabile.

Botanistul Horvát Adolf Olivér (1907-2006), care a explorat plantele din regiunea Dealurilor Mecsek.

Știam câteva expresii/cuvinte în maghiară de pe vremea când eram în țară, de la vară-mea Denisia, care trăia în Ardeal de mică.

Unchiul meu, Marinică, tatăl ei, lucra la Călan – la început într-o uzină, apoi primar al orașului:

- *igen* [se pronunța *ighen*] = da;
- *nem* = nu;
- *csókolom* (se citește *ciocolom*) = sărutmâna;
- *nem tudok magyarul* = nu știu ungrește.

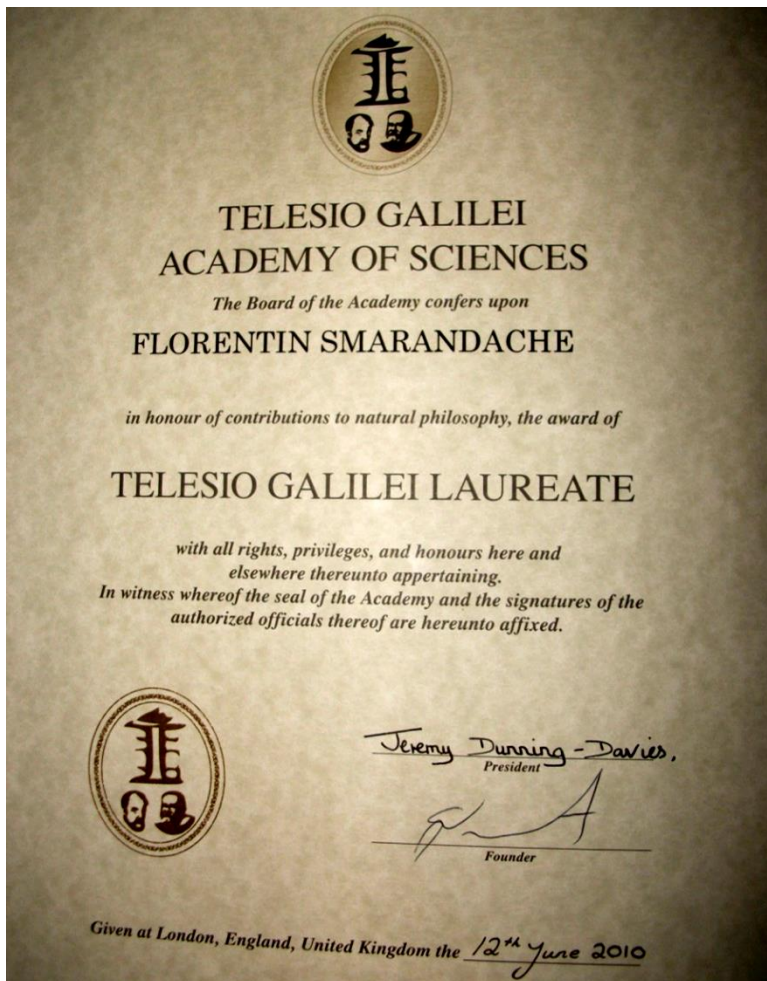

Suntem cazați la *Hotel Arkadia*, în Pécs, pe strada *Szechenyi*, chiar în centrul orașului.

Eu sosisem ultimul – „Credeam că nu mai vii!”, mi-a spus Francesco Fucilla, organizatorul.

Ceremonia a avut loc seara, în Aula *Dr. Romhányi György* a Facultății de Medicină de la Universitatea Pécs (pe strada *Szigeti* nr. 12), începând de la ora 19:00.

Diploma primită de autor de la Academia de Științe „Telesio-Galilei”.

Președintele Academiei „Telesio-Galilei” a fost profesorul brazilian dr. Waldyr Rodrigues, de la Institutul de Matematică, Statistică și Calcul Științific UNICAMP de lângă São Paulo. Venise cu nevasta. Scrisese câteva articole în care susținea și el posibilitatea vitezelor supraluminale. A făcut studii în Italia.

În comitetul organizator au mai fost Jeremy Dunning-Davies și vicepreședintele Universității Pécs (Tamás Varga).

Medalia de Aur primită de autor de la Academia de Științe „Telesio-Galilei”.

M-am întâlnit cu Diego Lucio Rapoport, profesor de fizică teoretică la Universitatea din Buenos Aires (Argentina), cu care colaborasem de ani de zile prin *e-mail*. Am stat în primul rând, lângă profesorul italian Roberto Mignani de la *Università di Roma 3*. Iar la dîneu lângă profesorul Chandra K. Raju de la Academia Integrată de Management și Tehnologie din New Delhi (India).

Pe mine m-au premiat pentru „Ipoteza Sma-randache” (viteza luminii poate fi depășită și se pot construi orice viteze), și pentru introducerea neutrosficelor.

Autorul, prezentând la Universitatea din Pécs.

La ceremonie a participat și ambasadorul Egiptului în Ungaria, Aly El-Hefny, deoarece un cercetător egiptean, Abou-bakr Bayoumi, era premiat pentru contribuții în analiza complexă de dimensiune infinită.

Cei zece premianți sunt: Wallace Thornhill, Diego Lucio Rapoport, Chandra Kant Raju, Reg Cahill, Peter Gariaev, Franco Selleri, Florentin Smarandache, Roberto Mignani, Aboubakr Bayoumi și Richard Amoroso.

Ne-au filmat prezentările. Eu nu pregătisem nimic, așa că am vorbit liber, cu voce tare (în engleză, desigur!).

Chandra Kant Raju susține că ideile centrale ale Teoriei Speciale a Relativității le prezentase Poincaré înaintea lui Einstein.

*Aspect din sală, la festivitatea
Academiei de Științe „Telesio-Galilei”.*

La unele universități, profesorii sunt evaluați după numărul de studenți pe care-l au, nu după calitate (cât de bine învață studenții).

S-a discutat și despre impresia că există o ignoranță a rezultatelor științifice ale unor cercetători care publică lucrări alternative curentului principal din științe (*mainstream*).

George Nemeth, din partea organizatorilor unguri, m-a sfătuit să mă întorc duminică dimineața cu trenul de 7:23 la Budapesta, pentru a prinde avionul de 12:50 spre Paris (fiindcă microbuzul pus la dispoziție de Academia „Telesio-Galilei” pleacă la ora 9:00 și nu mai am timp s-ajung la aeroport).

În curtea Universității din Pécs, printre participanții la festivitățile Academiei de Științe „Telesio-Galilei”.

Alte cuvinte maghiare:

- *nyit* = deschide;
- *zár* = închide.

Adrian Eyre, din comitetul de organizare al Academiei „Telesio-Galilei”*, locuiește în *Insulele Canalului Jersey* (lângă Franța), unde se vorbește limba *franceză veche*.

De exemplu:

- *bonjour* (bună ziua – în franceza contemporană) se zice *buné jué*;
- *comment allez-vous* (ce mai faceți) se spune în dialectul din insule *cumte à vue*.

Insulele Canalului Jersey sunt sub protectorat... britanic.

Șoferul de taxi se plânge că pe vremea socialismului nu erau libertăți, iar acum, pe vremea capitalismului, nu sunt bani în Ungaria. 80% dintre cetățenii unguri trăiesc greu, doar 20% o duc bine. În Bulgaria și România e și mai rău. Doar în Cehia este mai acceptabil.

Francezii sunt excesiv de politicoși: *Merçi de ne pas laisser vos bagages inattendus* = Vă mulțumim pentru că nu vă lăsați bagajele nesupravegheate. Deci, adaugă în față un „Vă mulțumim”... în loc să se adreseze direct: „Vă rugăm să nu lăsați bagajele nesupravegheate”.

M-am întors seara în Brest (Franța).

FRANȚA (la Brest, Carnac și Paris)

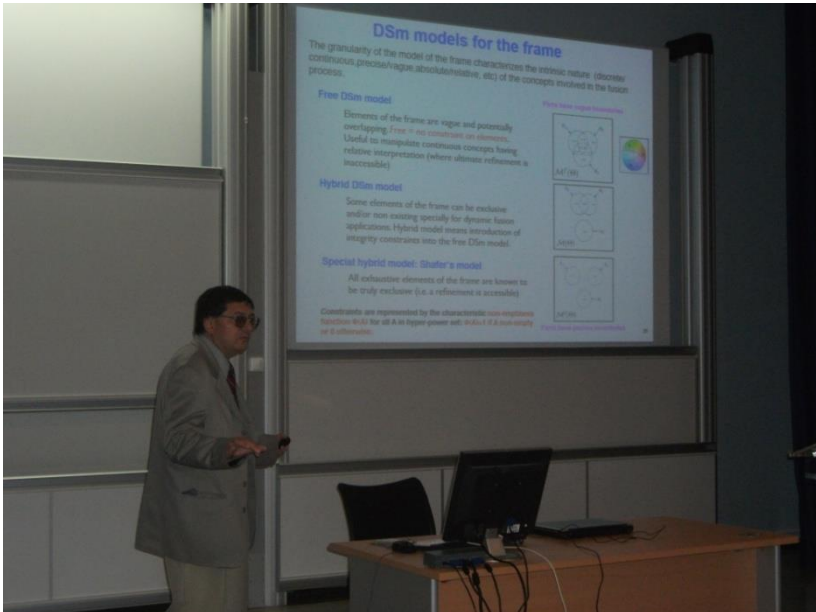
16.06.2010 – „Pe lângă CIA, cât sunteți la Brest, veți mai fi supravegheat și de către DGST (Direcția Generală pentru Siguranța Teritoriului, echivalenta franceză a instituției americane numită Agenția Centrală de Informații) – ha, ha, ha!” (M. Monu, prin e-mail).

În România, eram supravegheat de Securitate (există patru dosare la CNSAS despre mine).

Au mulți „grijă” de mine...

17.06.2010 – Am prezentat *Avancés et Applications de la TDSm pour la Fusion d'Information* la ENSIETA Brest.

Autorul prezintă Teoria Dezert-Smarandache la ENSIETA.

Diapozitivele (*slides*) erau în engleză, dar m-am ambiționat să explic în franceză. Vreo 25 de participanți.

Participanți la prezentarea autorului.

În Franța, mai sunt unii care sunt grași. În *SUA*, mai sunt unii care sunt slabi.

Pe 24 iunie, sindicatele franceze se pregătesc de grevă împotriva prelungirii vârstei de pensionare, de la 60 la 62 de ani.

Când mă gândesc că mă întorc iar în *Gallup*... parcă se întunecă pământul în jurul meu.

21.06.2010 – Festivalul Muzicii.

Lume pe străzi seara, formații cântă pe la colțuri. Fanfare. Muzică *rap* (franceză), tineri arătând ca *hippies*, cu pantalonii lăsați pe fund, belciuge în nas și buze, păr vopsit albastru, roz și tuns creastă de cocoș. Toți cu sticle de bere în mână, nădragii ruși.

Fiecare generație, cu metehnele ei! Pe vremea tinereții mele, erau la modă pletele și blugii la băieți, minijupul la fete.

Fac „ping-pong” pe Internet cu Jean Dezert, colaboratorul meu francez de la ONERA. Răspund la mesaj, scrie el din nou, iar răspund, iar scrie. Așa lucrăm mereu la articole – cu computerul, ca o masă de tenis.

La mauvaise nourriture fait la bonne armée (Mâncarea proastă face armata bună). Cică, dacă le dai soldaților mâncare prea bună și multă... nu mai luptă!

În limba bretonă, *Penn ar Bed* înseamnă „La capătul Lumii” (pentru că dincolo de țărâm începe oceanul, și pe vremea aceea nu se cunoștea, în Europa, ce este dincolo).

23.06.2010 – Conferință științifică la Brest, în *Centre de Congrès (Le Quartz)*, la care asist împreună cu colegii de la ENSIETA: *Monitoring Quantitatif de l’Environnement Sous-Marin* – MOQESM ’10 (Supraveghere Cantitativă a Mediului Submarin).

Ea are loc în cadrul *Săptămânii Internaționale a Științelor și Tehnologiilor Mării*.

Se ține în franceză și-nțeleg destul de bine. Pe ecusonul meu e scris *États-Unis* [Statele Unite].

Gustare de dimineată.

La prânz, mâncăm în *Centre Naval* [Centrul Naval].

DGA (*Département Général d'Armement*) finanțează diverse proiecte de cercetare științifică militară (Elizabeth Gillbert-Brunet).

Diverse companii franceze, engleze, americane, portugheze prezintă instrumente de măsurători privind domeniul marin, *software* pentru construirea de vapoare (design), sonotronice (detectarea sub apă a unor obiecte), roboți submarini, vehicule acvatice autonome (*Autonomous Underwater Vehicle*) care funcționează neteleghidate, precum UAV = *Unmanned Airborne Vehicle* (avioane fără pilot, de supraveghere), sonare pentru cartografierea fundului mării.

Eu am făcut cercetare de când mă știu, dar nu mă plătea nimeni.

Un *job* la ENSIETA nu mi-ar dispăcea: să citesc, să studiez, să fac articole, dar să mai fiu și plătit.

Despre modelizarea fundului marin, hărți submarine, metadate, captatori, metode de cartografiere, capacități de detectare a minelor marine, clasificare automată, topografie, geomagnetism, gravimetrie, batimetrie (măsurarea adâncimii apei). Sonar. Radar. Laser.

Autorul, într-o pauză, la MOQESM '10 din Brest.

Răsfoiesc revista *Sea Technology* ([Tehnologie marină] vol. 51, nr. 5), primită la conferință. Reglarea detectorului, stabilirea criteriilor de similaritate, descriptori de forme și de linii (pentru detectarea obiectelor), extragerea datelor, grad de recunoaștere, scanări cu ajutorul sonarului a habitatului submarin, interpretări acustice, climatologie, colocalizare, discriminarea intensității pixelilor, modelizarea impreciziei, studierea rarității (!), ecosisteme acvatice, biomasă, bombe artisanale, re poziționare, război electronic.

Studii bentologice (ale cochiliilor), densitate acustică, dependență lineară, gradienti, detectarea schimbărilor.

Împreună cu dr. Benoit Zerr, cercetător alsacian în robotică, la Conferința științifică MOQESM '10 din Brest.

La o imagine (efectuată de sonar) se studiază: punctele de interes, periodicitatea, frontierele, variabilitatea, fragmentarea imaginii, stabilitatea, intensitatea zonelor.

Datele sunt stocate (cu *SQL – Structured Query Language*, Limbaj Structurat de Interogare) și puse într-o pagină web (cu *JavaScript* – un limbaj de programare).

Cum cântă cucul în Franța?

- *cu-cu! = avec-avec (!)*

*Banchetul Conferinței științifice MOQESM '10
s-a ținut la Castelul din Brest.*

26.06.2010 – Cu autobuzul 27 la plaja din *Le Passage* (Trecerea). Am cules/desprins scoici de pe roci și le-am mâncat crude. Altele le-am luat acasă, le-am fiert și carcasele s-au desfăcut singure.

Mutați la plaja *Moulin Blanc* (Moara Albă). Baie. Arși de soare. Am mers mult pe jos.

27.06.2010 – La plaja *St. Anne* (Sfânta Ana), la nord de Brest.
E curios cum marea acoperă toată plaja, în câteva ore, cu apă – apoi, se retrage ca un monstru...

Culegând scoici.

28.06.2010 – Dulciuri bretone făcute de un student – farz –
mănânc cu poftă!

29.06.2010 – Ora de fotbal.

– Cu cine ții?, mă întrebă soția, Lilia.

– Cu Brazilia (la fotbal).

– Nu e interesant așa! Eu țin cu Brazilia, tu să ții cu
Chile.

{Noi suntem în contradictoriu... întotdeauna!}

Beau căni de cafele zilnic la ENSIETA (ca și colegii mei
francezi), de nu le mai țin socoteala!

Altfel, n-aș putea sta concentrat toată ziua. Unde mai găsesc un asemenea serviciu, care să mă plătească să citesc și să scriu lucrări științifice?

Până acum, făceam cercetare în timpul liber, de dragul științei.

Grămezi de cochilii pe plajă (Brest).

Telefenez regizorului de film Traian Ștefan Roman, și lui Milan M'Enesți (pseudonimul unui student român la Secțiunea Teatrală) în Oregon, *SUA* și doamnei Cătălina Buzoianu la București, despre teatrul meu – care a primit toate cărțile-mi de teatru (în română, engleză, și o mică piesă în franceză). Nu știu dacă mă poartă cu vorba sau nu...

Doamna Cătălina n-a fost prea încurajatoare („Trebuie să găsec un director interesat!”, mi-a replicat).

Dr. Michel Legris, cercetător la ENSIETA în acustica marină, ne-a dus cu mașina sa la *Carnac*, 180 km. Vedem *megaliti* (pietre mari, din preistorie – cca. 3.000-5.000 î. H. – reprezentând civilizația celtică, unele ajungând până la 50 de tone, așezate în linii – de fapt, delimitau morminte).

Autorul cu soția, la Carnac, Franța.

Pe autostrada sud, Brest-Nantes, sunt camere video ascunse, care-ți iau viteza și te trezești cu amenda acasă.

Climat oceanic în Bretania. Plouă des. Vegetație bogată (un verde curat, de-ți luminează ochii).

Se zăresc blocurile orășelului *Lorient* (*An Oriant*, în bretonă), înainte de Carnac.

Multe așezări cochete, artistice, pe coastele Bretaniei – ca niște stațiuni balneare.

Luăm trenulețul de *Morbihan*: 6 € de persoană pentru 14 km în jurul megalitiilor, în 50 de minute.

Autorul, cu dr. Michel Legris, în trenulețul de Morbihan.

O așezare asemănătoare se găsește în Marea Bri-tanie, la *Stonehenge* (din perioada neolitică).

Numele „Carnac” provine din cuvântul celtic *karn*, însemnând piatră, stâncă.

Există trei aliniamente de megaliti:

- *aliniamentul din Ménez*, care se întinde pe o lungime de 1.167 metri și o lărgime de 100

- metri, cuprinzând 1.099 *menhire* (pietre înălțate, aliniate rectiliniu sau circular) – cea mai înaltă are 4 metri;
- *aliniamentul din Kermario*, cam de aceeași suprafață, cu 1.029 de *menhire* dispuse în 10 linii paralele și un *dolmen* (vestigiu de camere funerare);
 - *aliniamentul din Kerlescan*, pe un câmp de 355×139 metri, cu 555 de *menhire* așezate pe 13 linii convergente.

Muzica bretonă, la cimpoaie, seamănă cu cea scoțiană.
(Ni se pune în trenuleț.)

Începând din secolul al XIX-lea, acești megaliți au fost declarați monumente istorice. Nu se știe exact de unde și cum au fost transportați megaliții.

Megalii de la Carnac.

Peisaj marin în localitatea La Trinité sur Mer.

Case de piatră ale fermierilor. Garduri de piatră ca-n satele românești de la munte.

Ne deplasăm cu mașina în mica așezare, *La Trinité sur Mer* (în bretonă, *An Drinded-Karnag*) – Trinitatea de pe malul Mării).

Abundență de alimente marine. Lilia se sperie când pune mâna pe-un rac și observă că... mișcă (... sunt vii!).

Megaliții datează cu o mie de ani înaintea piramidelor egiptene.

Tumulus (tombă închisă, acoperită cu pământ) din *Kercado*, din anul 4.670 î. H., cu diametrul de 30 m și înălțimea de 3,5 m.

68 | Fotojurnal instantaneu. Ediția a doua, revăzută și adăugită

Piață marină în localitatea bretonă La Trinité sur Mer.

Muzeul de Preistorie „James Miln – Zacharie Le Rou-zic” din Carnac. Construit de scoțianul James Miln și îmbogățit de un localnic din Carnac, Zacharie Le Rouzic (1864-1939), care fusese angajat de către Miln la săpăturile arheologice.

Muzeul cuprinde perioade cronologice: paleoliticul inferior – 600.000 î. H.), paleoliticul mijlociu și paleoliticul superior – 300.000-12.000 î. H., mezoliticul – 12.000-5.000 î. H., neoliticul – 5.000-2.000 î. H.

Viața agricultorilor în neolitic.

Privitor la acești megaliti, există legenda *Armatei de Piatră*.

Megalit în Muzeul de Preistorie din Carnac.

Mâncăm la un restaurant și bem bere *Kanterbrau* (din Alsacia).

Biserica *St. Cornély* din Carnac, din secolul al XVII-lea. Vitralii, icoane pe tavan.

Tocmai are loc o nuntă. „De oameni bogați, ne șoptește Michel, se observă după felul impecabil în care sunt îmbrăcați – parcă-și scoși din cutie!”...

Oprim și-n *Quimper* (*Kemper*, în bretonă), urbe la 80 km de Brest. Străzi strâmte, medievale, cu case în stil vechi.

Punem lumânări în Catedrala Catolică *St. Corentin* (din sec. XIII-XV).

Quiberon este un orașel aproape insulă.

Mareea acoperind plaja, lângă Brest.

Complexul de acvarii Océanopolis din Brest. 16,50 € intrarea, pentru o persoană.

Cuprinde trei pavilioane după habitate: temperat, tropical și polar.

Mai multe exponate electronice și documentare, decât vieți reală.

Îmi notez doar impresii rapide, simțiri de-o clipită:

- frumoase imaginile de corali în acvariu, parcă ar fi artă naturală (!);
- un pește care arată ca un... avion;
- alt pește – negru, botos și urât ca un drac (!);
- pește... pletos, împăunat ca un curcan;
- pești transparenți, pești vârgați... pești, pești...

O cincime din specii vor dispărea până în anul 2030.

Au existat, până acum, cinci crize de extincție ale speciilor marine (omul este responsabil pentru multe... în felul acesta, indirect, ne autodistrugem).

Tot felul de lighioane vezi pe lumea asta! Foci cu botul mic și mustăți ca niște pisici. O balenă mare – cât un submarin (o privim de sus).

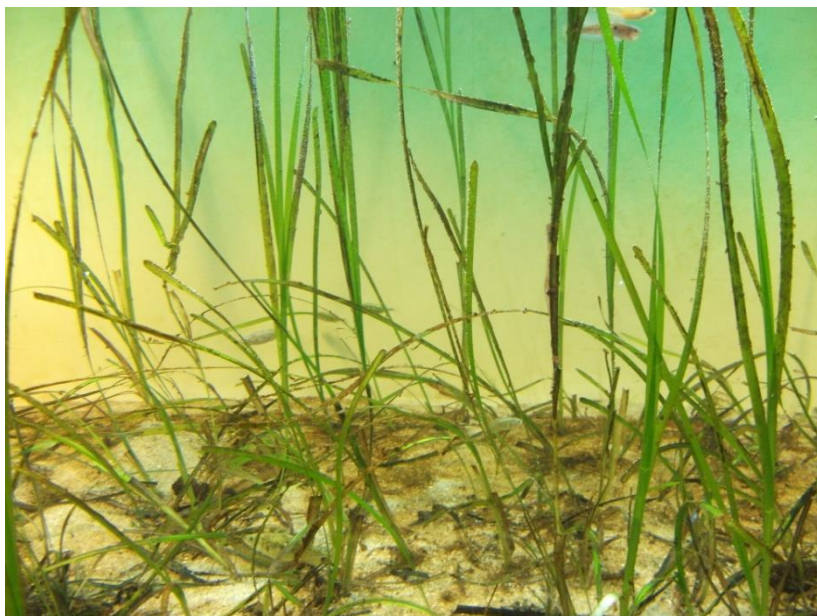
Pești exotici.

Endemismul biodiversității din Marea Roșie (datorită cvasi-izolării ei).

Robotul submarin *Victor*, care coboară până la 6.000 de metri adâncime pentru a scana imagini.

Charles Darwin, în 1859, a publicat o carte despre „Originea speciilor” – Teoria evoluției sau *Darwinismul* – cea mai apreciată (de către știință) și cea mai contestată (de către religie) carte despre selecția naturală.

Două teorii se confruntă încă: *fixismul* (speciile nu se schimbă) și *transformismul* (speciile se transformă).

Plante subacvatice.

Personal, consider că totul se transformă – desigur, unele specii (și nu numai) mai repede, altele mai încet.

02.07.2010 – Viața e atât de rapidă... încât mă depășește!

Aseară am fost cu Lilia, Christophe Osswald, Arnaud Martin, și Frédéric Dambreville, care tocmai sosise de la Paris, la un restaurant exotic (fostă casă tradițională bretonă) pe plaja *Tregana*, la vest de Brest – plajă care nu este acoperită de marea precum majoritatea celorlalte.

– *Irmat!* înseamnă „Noroc!” în bretonă. Am băut iar cidru organic și am mâncat clătite umplute cu verdeață și ou prăjit, apoi ca desert, clătite cu miere.

*La restaurantul breton: dr. Frédéric Dambreville,
dr. Arnaud Martin, autorul, Lilia și dr. Christophe Osswald.*

Pe plaja Tregana, în Brest.

03.07.2010 – Pe vaporul companiei *Penn ar Bed* (La Capătul Lumii), spre Insulele *Ouessant* (din Brest, oprire în *Le Conquet*, apoi Insula *Molène* și pe urmă *Ouessant*). 3 ore (8:40 – 11:40); 30,20 € dus-întors.

Vreme însorită, stropii apei ne picură, puntea se balansează.

Balize-indicatoare pentru ambarcațiuni (atenție, stânci ies din apă).

Trăiesc doar câteva sute de oameni pe insule, dar în timpul vacanțelor școlare, câteva mii (vin turiștii).

Autorul, pe vaporul Companiei „Penn ar Bed”.

Lampaul este centrul comercial al Insulei *Ouessant*.
La 4 km de port. 3,50 € autobuzul dus-întors.

Ce case!
Curat, verde, îngrijit.
Cazarma, zidul.

École du Dieu et École Diable! [Școala lui Dumnezeu și
Școala Diavolului!] (*Saint Pol Aurelian*).

Pe vapor, am citit politică și fotbal, din ziarul *Ouest France* (Franța de Vest).

Mulți pensionari retrași pe insulă.

Un cimitir artistic pe Insula Ouessant.

Se închiriază biciclete (între 10 € și 14 € pe zi) pentru turul insulei. Noi mergem la plajă.

Insula se află la 20 km de Franța, are 8 km lungime și 4 km lățime (cca. 15,5 km²), cu altitudinea maximă de 64 m. Forma ei amintește de un clește de crab: în partea vestică, două peninsule prelungi, ascuțite, mărginesc la nord și la sud Golful Lampaul.

Cică se poate ajunge pe insulă și cu avionul, în 15 minute, de la Aeroportul Brest Bretagne: Compania aeriană *Finis-t'air* are două avioane *Cessna 208 Caravan*, fiecare cu 9 locuri, cu care face zilnic cel puțin două curse *Brest-Ouessant* și retur.

La întoarcere, unii se-mbătaseră și cântau pe vapor,
beau bere...

Autorul, nesingur pe-o insulă.

Ne-am dus pe insulă ca să avem de unde ne-ntoarce.
Mare lucru n-am văzut.

06.07.2010 – Când am lansat *funcția mea* (de teoria numerelor), au început potopuri de „contre” la adresa mea.

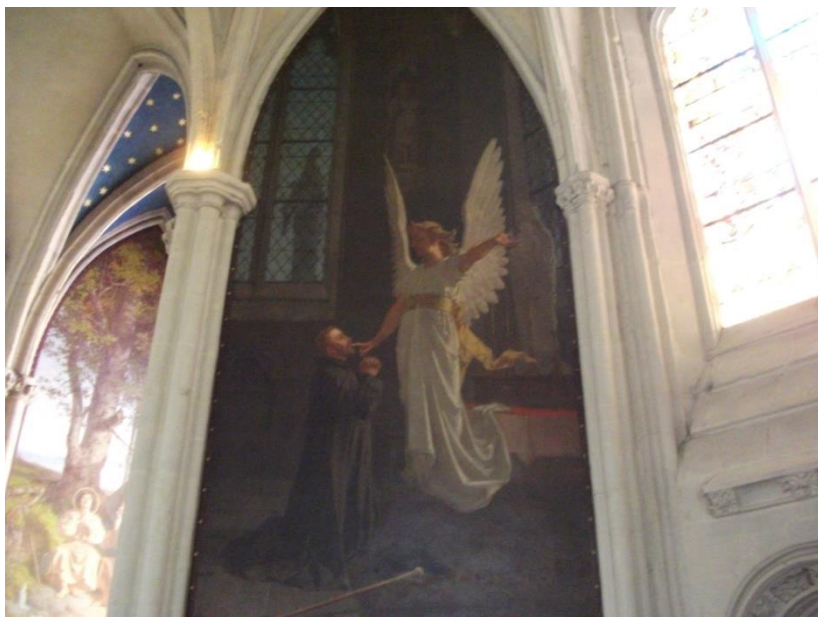
Dar, obstacolele întâmpinate mai degrabă m-au propulsat la nivel internațional! Reacțiile negative au avut efect contrar.

Piramide s-au descoperit și în Europa: în Franța și, mai nou, în Bosnia.

08.07.2010 – Viața în Franța e mai lejeră. În America e mai stresantă. Am scris pe foaia de lichidare că mi-ar plăcea să revin în Franța ca lucrător (cercetător sau profesor la vreo Universitate).

La Ansamblul Parohial din Brest:

HAL (prescurtare de la *Hyper Articles en Ligne*) este o arhivă deschisă gestionată de către Centrul pentru Comunicarea Științifică Directă, deschisă tuturor savanților (pe Internet, <http://hal.archives-ouvertes.fr>).

Fotojurnal instantaneu. Ediția a doua, revăzută și adăugită | 79

Parcul Botanic din Brest (lângă plaja Moulin Blanc).

Brusturi giganți, ca de pe vremea dinozaurilor. Ori ca-
n filmele științifico-fantastice. Parc-ar ieși balauri din ei!

Brusturi giganți.

Eucalipti cu tulpini alburii, de parc-ar fi fost jupuiți de
coajă. Pădurici de bambuși drepti ca o perie.

Răuștele fug prin bălți ca niște rachete. Lilia le dă
toată pâinea, fărămițată.

Bambuși.

09.07.2010 – Cu TGV (*Train à Grande Vitesse* = Tren de Mare Viteză): Brest-Paris (trecând prin Rennes – capitala Bretoniei franceze). Trenurile lor merg fără zgomot. Ale noastre zdrăngănesc precum căruțele!

Mai fusesem în capitala Franței, la sfârșitul secolului trecut și la începutul secolului acesta, dar nu în scopuri pur turistice, ci literare sau științifice și văzusem puțin din oraș.

Acum, sunt ca turist, cu soția, și ne-am programat cinci zile pline, în care sper că vom putea vedea cât mai multe obiective turistice, dintre care, neapărat: Muzeul Luvru, Castelul Versailles, Catedrala *Notre-Dame de Paris* și Turnul Eiffel.

Autorul, „La Paris, la Paris”...

10.07.2010 – Tomba lui Napoleon.

Între anii 1676-1679 arhitectul Jules Hardocan-Mansart (1646-1708) construiește o biserică regală denumită *Domul Invalizilor*, unde Regele și soldații să se poată ruga.

Trupul neînsuflețit al lui Napoléon I este adus din Insula Sf. Elena la Paris, în anul 1840. Arhitectul Visconti termină monumentul funerar dedicat lui Napoléon în 1861.

Opt victorii celebre ale lui Napoléon sunt înscrise pe marmură policromă de către sculptorul Pradier.

Iar opera sa civilă, reprezentată de Simart pe 10 basoreliefuri (Codul civil, Pacificarea Națiunii, Centralizarea

Administrativă, Universitatea Imperială, Legiunea de Onoare etc.).

Fiul său (*L'Aiglon*, Vulturașul – Regele Romei), frații săi (Josef și Jérôme), generalii (Bertrand și Duroc), și mareșalii (Foch și Lyautey) în jurul lui.

Soldați din vremea lui Napoleon.

Meciul Olanda-Spania (0-1) a fost o anti-finală! Fotbal dur, evidențiat mai ales prin brutalitate (olandeză).

O pierdere de timp cu jocurile astea – prin care unii se umplu de bani – iar mintea publicului de rând e ținută ocupată.

Să uitate de neajunsurile vieții...

*Je ne veux pas retourner en Amérique...
Je ne veux pas retourner en Amérique...
Je ne veux pas
retourner
en
Amérique...
V-o-i-l-à!*

Locuim la *Hotel Ibis*, 105, *Rue Brancion*, 75015 Paris.
64 € pe noapte. Stația de metrou *Porte de Vannes*.

13.07.2010 – *Chateau de Versailles*.

Cu metrourl 13 de la *Porte de Vannes* la *Invalides*. Apoi
cu RER(C) la *Versailles* (în afara Parisului).

Statuia lui *Ludovic al XIV-lea* (1638-1715).

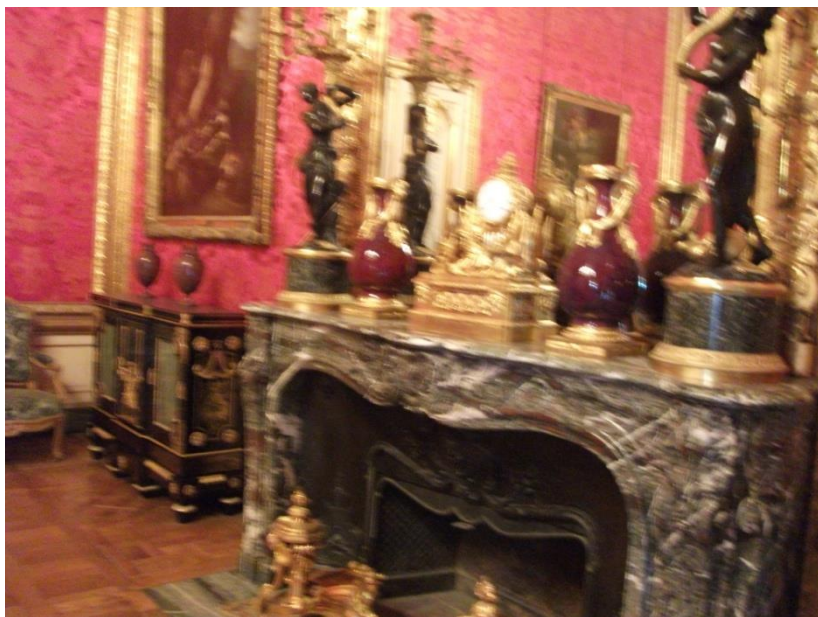

Cum trăiau bogătașii odatăăă... iar sărăcimea n-avea
ce mânca!

O poză lângă *Michel de l'Hôpital* (1503-1573), Cance-
lar al Franței, cunoscut în matematică pentru *Regula lui
l'Hôpital* din analiza matematică, la calcularea limitei unei
fracții cu nedeterminările:

$$\frac{0}{0} \text{ sau } \frac{\pm\infty}{\pm\infty}.$$

Imagini din Versailles.

Statui pe coridoare.

Avem audio-ghiduri (eu în franceză, Lilia în engleză).
27 € intrarea generală (castel, grădină, casa Mariei-Antoinette – Regina lui Ludovic al XIV-lea).

Istoria e scrisă de clasa conducătoare pe umerii clasei de jos.

Istoria e plină de sânge: atâtea bătălii, atâția morți.
Pentru cine? Pentru ce? Pentru putere și înavuțire!

Statui:

- Pierre-Simon Laplace (1745-1827), membru al Academiei de Științe, senator.

- Alfred de Vigny (1797-1868), scriitor.
- Jean-François Champollion (1790-1832), egiptolog.
- Jean de La Fontaine (1621-1695), fabulist.
- Pierre Corneille (1606-1684), dramaturg.
- René Descartes (1596-1650), filozof și matematician.
- Michel de Montaigne (1533-1592), filozof.
- Francois Rabelais (1488-1553), scriitor.

Châteaux de Trianon. Domaine de Marie-Antoinette.

[Castelul din Trianon. Domeniul Mariei-Antoaneta.]

În stil mixt (baroc și clasic), unde s-au perindat monarhi precum Ludovicii XIV, XV, XVI, Napoléon I și reginele, amantele sau rudele lor.

Pavilionul *Petit Trianon* [Micul Trianon] a fost ridicat de arhitectul A.-J. Gabriel între 1762-1768 și decorat de sculptorul H. Guibert pentru Regele Ludovic al XV-lea (1710-1774) și Madame de Pompadour (1722-1764) – metresa lui.

În perioada Imperiului Francez (1804-1815), sora lui Napoléon I, Pauline Borghèse și Împărăteasa Marie-Louise se instalează la Trianon.

Maria-Antoaneta locuiește aici între 1774-1789 și-și pune amprenta artistică. Maria-Antoaneta însărcinează pe arhitectul Richard Mique și pictorul Hubert Robert să-i facă o „grădină engleză” cu un râșor, o alee sinuoasă, o insulă artificială (Belvédère), o grotă, un salon de muzică, și un templu (*Temple d'Amour*).

Templul Dragostei, la Versailles.

Maria-Antoaneta se retrăgea în Micul Trianon pentru a scăpa de viața „oficială” (la etichetă) de la curtea regală.

Richard Mique construiește Teatrul de la Trianon între 1778-1779.

Maria-Antoaneta asista, dar și juca în piese de teatru, precum: *Le roi fermier* (Regele fermier) și *La gageure imprévue* (Provocarea neprevăzută), de Michel Jean Sedaine (1719-1797) ori *Le Devin de Village* (Ghicitorul satului), de Jean-Jaques Rousseau, *Iphigénie en Tauride* (Ifigenia în Taurida), de Gluck, *Zémyre et Azor*, de Grétry, *Le Barbier de Seville* (Bărbierul din Sevilla), de Paisiello {după piesa lui Beaumarchais (1732-1799)}.

Mă plimb prin Europa (ca un trubadur).

Datorită umidității nu-mi curge deloc sânge din nas.
Mă simt *moisturized* – umezit, bine și mai tânăr, sportiv.

Telefenez, între 12 și 15 ale fiecărei luni, în America, la *Visa Shappire Card*, să aflu balanța de plată și-apoi trimit imediat *check*-ul prin poștă, din Franța, să nu mă penalizeze.

Bazilica *Saint-Denis*, unde, la 13 septembrie 1429, Jeanne d'Arc depune armele în omagiul Sfântului Denis.

Construită începând din secolul al V-lea, adăpostește un cimitir galo-roman unde se află mormântul Sfântului Denis, martirizat în anul 250.

Tombele Mariei-Tereza de Austria (1638-1683), regină a Franței și Navarre-ului, soția lui Ludovic al XIV-lea, Henri al IV-lea (1553-1610), rege al Franței și Navarre-ului, Ludovic al XV-lea (1710-1774, rege al Franței și Navarre-ului. Maria-Antoaneta (1755-1793) soția lui Ludovic al XVI-lea (1754-1793), ghilotinați la Revoluția Franceză.

Dagobert (603-639), primul rege înhumat aici.

Regele-copil: *Robert dit l'Enfant* (1300-1317).

Bazilica a devenit necropola multor suverani francezi: 42 de regi, 32 de regine, 63 de prinți și prințese, și 10 înalți demnitari. Ludovic al XII-lea și Anne de Bretagne sunt

reprezențați morți și goi, în tombă, iar deasupra vii, jucându-se. Henri al II-lea și Catherine de Médicis au o tombă monumentală executată între 1560-1573.

Cavoul *Bourbon*-ilor (dinastie regală franceză).

Arta gotică apare în secolul al XII-lea, prin folosirea de tehnici noi: bolți și ogive încrucișate.

După terminarea *Războiului Religiei* (1590-1598, contra regelui francez hughenot {calvinist} Henri al IV-lea), se conchide să se facă distincție între *politic* (trebuie să te supui legilor juridice) și *pios* (ai dreptul să-ți alegi ce credință vrei).

Pe 25 iulie 1593 Regele Henri al IV-lea abjură (trece la catolicism), la Basilica Saint-Denis, iar pe 14 mai 1610, Henri al IV-lea este asasinat cu două lovituri de cuțit de către un necunoscut (François Ravailac), care a declarat că n-a avut nici un complice și că a acționat sub voința lui Dumnezeu.

La câteva ore după moartea lui, mama sa, Marie de Médicis, a fost declarată, de către Parlamentul din Paris, *Regentă* în Franța.

Musée de l'Armée (Muzeul Armatei) de la Hotelul Invalizilor.

Tunuri clasice în curte (din anii 1666 – fabricate de Frații Keller – și din 1732 prin ordonanță regală, decorate cu motive heraldice și mitologice).

Tunuri *Gribeauval* și *Valée*, fabricate începând din anii 1815 (mai puțin ornate). Apoi obuziere și mortiere.

Picturi murale cu bătălii, zugrăvite de Joseph Parrocel (1646-1706).

Istoria Franței, de la François I, până la Ludovic al XIII-lea.

Arme cinegetice (de vânătoare).

Obiecte de război otomane, persane, mongole, chineze, japoneze din Evul Mediu.

Departamentul istoric al celor două războaie mondiale începe de la 1871, când s-a ncheiat franco-german, cu victoria nemților, Franța cedând provinciile Alsacia și Lorena (a fost motivul revanșei franceze). Uniforme franceze, fotografii reale din tranșee, hărți, documente personale.

Importanța tehnologiei precum și a factorului moral (psihologic) în războaie.

Tratatul de Pace de la Versailles din 1919, care încheie oficial Primul Război Mondial, determină cel de-Al Doilea Război Mondial (1939-1945)!

Departamentul dedicat lui *Charles de Gaulle* (400 documente audiovizuale și cca. 20 de ore accesibile la casca audio-ghid).

Generalul de Gaulle, exilat la Londra în timpul ocupației germane, cheamă populația franceză, pe 18 iunie 1940 la Rezistență (*Résistance*).

România e citată cu 460.000 de morți în Al Doilea Război Mondial (cei mai mulți decedați: în URSS, 26.000.000, și în China, 12.000.000 de morți – pentru eliberarea Manciuriei de sub japonezi).

Există peste 60 de muzee și monumente în zona pariziană. Când să le vizitezi pe toate?

Catedrala Notre-Dame, începută în sec. al XII-lea de Episcopul de Paris, Maurice de Sully, a necesitat 200 de ani pentru a fi terminată.

Autorul, în parcul din fața Catedralei Notre-Dame.

Victor Hugo (1802-1885) își plasează acțiunea unui roman aici.

Restaurată de Violet-le-Duc, la mijlocul secolului al XIX-lea.

Arcul de Triumf, cu înălțimea de peste 50 de metri, este construit în 1806 la ordinul lui Napoléon I, în onoarea Marii Armate (*Grande Armée*), dar terminat sub regele Louis Phillippe I (1830-1848), în stil antic roman.

Pantheon-ul a fost biserică până în anul 1791, apoi transformată în templu dedicat marilor personalități franceze: *Aux grands hommes la patrie reconnaissante* [Marilor oameni, patria recunoscătoare] – este emblema clădirii.

Mai întâi, a fost o bazilică fondată de regele *Clovis*, în anul 507 d. H. (care se convertise la creștinism) pentru înmormântarea sa și a soției sale Clotilde.

În anul 512 a fost înhumată aici pioasa Geneviève, care protejase capitala de barbari.

Ludovic al XV-lea ordonă construirea unui edificiu măreț pioasei Geneviève în anul 1744, început de arhitectul Soufflot și terminat de colaboratorul său Rondelet. Cu ocazia funeraliilor lui Victor Hugo, în 1885, locașul devine un edificiu civic.

În centrul Pantheon-ului se află *Pendulul lui Foucault* (1819-1868), fizician. La 3 februarie 1851 el face o demonstrație publică despre rotirea Pământului în jurul axei sale.

Le Pantheon, Paris.

Multe cavouri, tombe de scriitori căzuți sub drapel, oameni de știință, politicieni, militari. Citez nume cu care-s mai familiar:

- Joseph-Louis Lagrange (1736-1813) – matematician,
- Lazare Nicolas Marguerite Carnot (1753-1823) – general, politician, matematician (*Teorema lui Carnot*, în geometria sintetică) și fizician;
- François-Marie Arouet (zis *Voltaire*, 1694-1778) – mare scriitor;
- Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) – filozof;
- Alexandre Dumas (1802-1870) – scriitor popular („*Cei trei mușchetari*”);
- Victor Hugo (1802-1885) – scriitor național;

- Émile Zola (1840-1902) – scriitor care a introdus naturalismul în literatură;
- Jean Jaurès (1859-1914) – om politic socialist (strada pe care am stat eu în Brest, purta numele lui);
- André Malraux (1901-1976) – scriitor și ministru;
- Jean Moulin (1899-1943) – luptător în rezistența franceză contra nemților;
- Jean (Omer Marie Gabriel) Monnet (1888-1979) – părintele fondator al Uniunii Europene;
- Gaspard Monge (1746-1818) – matematician;
- Marie Curie (1867-1934) și Pierre Curie (1859-1906) – mari chimiști și fizicieni;
- Louis Braille (1809-1852) – care, născut orb, inventează sistemul de citire pentru nevăzători care-i poartă numele, bazat pe puncte de înălțimi diferite;
- Pierre Berthelot (1827-1907) – chimist;
- Victor Schoelcher – care a contribuit la abolirea sclaviei;
- Inima lui Léon Gambetta (1838-1882), aflată într-o urnă.

Legea separării bisericii de stat, în Franța, în anul 1905 (cam târziu).

Ne-am dus apoi în *Grădina Luxembourg*, unde cânta o fanfară.

Apoi în *Jardin des Plants* [Grădina Plantelor] și în Muzeul Național de Istorie Naturală, unde existau două galerii: una despre dinozauri și alta despre evoluție.

Autorul, în Grădina Luxembourg din Paris.

Cataclisme precum vulcani gigantici sau meteoriți au transformat viața pe pământ acum 67 de milioane de ani, ducând la dispariția dinozaurilor (așa se crede).

Dinozaur înseamnă *gușter/reptilă teribil/ă* în greacă: *deinós* = teribil, *saura* = gușter/reptilă.

Perioada Cretacică (135-65 de milioane de ani în urmă) este ultima perioadă a erei geologice secundare când Pământul era stăpânit de dinozauri.

Grădina Plantelor din Paris.

Despre *biodiversitate*: unele specii dispar, altele noi apar.

Se estimează că populația umană pe Terra va atinge 19 miliarde în anul 2100 și 27 de miliarde în anul 2150. Vor fi suficiente resurse de hrană pentru toți?

Georges Louis Leclerc de Buffon (1707-1788) – naturalist, contribuie la dezvoltarea Grădinii Regelui (transformată apoi în muzeu).

Jean-Baptiste Pierre Antoine de Monet, Cavalier de Lamarck (1744-1829) introduce termenul de *transformism*.

Georges Cuvier (1769-1832) – zoolog și paleontolog, introduce sintagma de *anatomie comparată*, dar se opune doctrinei evoluționiste.

Etienne Geoffroy Saint-Hilaire (1772-1844) – naturalist, încearcă să demonstreze unitatea compoziției organice a animalelor, până la Charles Darwin (1809-1882) – naturalist britanic, care anunță doctrina evoluționistă (darwinismul) în cartea sa din anul 1859 („Despre originea speciilor pe calea evoluției naturale”), rezultată în urma croazierei sale în jurul lumii (1831-1836) pe vasul *Beagle* [Copoiul].

În prezent există:

- *teoria sintetică a evoluției* – care reconciliază genetica, embriologia, paleontologia, sistematica și biologia moleculară cu darwinismul;
- *teoria sinergetică a evoluției* – care consideră că selecția multipolară (naturală sau artificială) se desfășoară la toate nivelurile vieții (de la moleculă la ecosistem), nu doar la nivelul populațiilor.

Personal, consider că totul se transformă – desigur, unele specii (încrengături, rase etc.) mai repede, altele mai încet.

Din nou la celebrul *Musée du Louvre* [Muzeul Luvru], fost palat regal.

Mai fusesem în iarna 2002-2003 când, pier-zând legătura în Paris, am rămas pentru a doua zi la un hotel plătit de *Air France*.

Sunt atâtea lucrări de artă, că nici nu te mai uiți la detaliile fiecăreia.

Pereții, tavanele... totul e artă.

Louvre, *piramida de sticlă.*

Văd, în lista de donatori din anul 1958, că e citat și Constantin Brâncuși.

Acum, parc-am uitat engleza...!

În cadrul obiectelor de artă: mobilier din secolul al XIX-lea, apartamentele împăratului Napoleon al III-lea.

Pictură europeană (franceză, spaniolă, italiană, olandeză, germană).

Peste 100.000 de opere grafice (desene, planșe gravate) în *Colecția Edmond de Rothschild.*

Am trecut repede prin săli, mai mult în delectare decât în studiu (de la o vreme sunt grăbit, nu mai am răbdare să mă apuc de un lucru... nu mai sunt eu cel de odinioară... am mai și îmbătrânit – Lilia nu uită să mi-o amintească mereu).

Colecțiile orientale (Grecia, Roma, Etruria, Egipt, Iran, Levant, Mesopotamia, Orientul Mijlociu) le parcur-sesem – destul de sumar, totuși – prima dată.

La urcarea în *Turnul Eiffel*, o coadă șerpuită, încolăcită... Mulți turiști... Și e duminică dimineața...

Paris-ul și Sena văzute de sus.

Țigănci române cerșesc și pe-aici. Au bilețele pe care e scris în engleză că au pățit necazuri (c-ar fi din Bosnia etc.) și să le ajuți. Îmbrăcate cu fuste crețe – nu s-au sinchisit măcar să se modernizeze/actualizeze puțin!

– Sunteți din România?, le-am întrebat direct.

– Da.

Așa ne fac de râs peste tot.

Elevi de liceu cu dansuri robotice, sub turn. Amorțiți în poziții fixe.

Cu vaporețul pe Sena. 8,10 € o oră și cincisprezece minute. *Bateaux Mouches. Promenade parisienne.*

Autorul, cu soția, în vaporeț, pe Sena.

Postere în opt limbi.

Paris – Orașul Luminilor.

Paris est une fête (Parisul este o sărbătoare).

Podul *Alexandru al III-lea* (Țarul Rusiei în perioada 1881-1894).

Podul Concorde, construit cu pietrele Închisorii Bastilia, demolată de revoluționari: *Liberté, Fraternité, Égalité*.

După izgonirea rromilor din Franța, în vara anului 2010, actorii români lansau pe Internet „clipul”: *Liberté, Fraternité, ... Expulsé!*

Clădirea Adunării Naționale.

École de Paris, școală cu pictori din toată lumea.

Gara *Orsay* (devenită muzeu).

Podul Nou (*Pont Neuf*) este vechi de 400 de ani.

Cartierul Latin.

Catedrala Notre-Dame (200 de ani a durat construcția ei).

Victor Hugo descrie Franța din secolul al XV-lea în romanele sale.

Vapoare-restaurant pe Sena. Muzică impresionistă.

Oameni la plajă (n-am văzut pe nimeni făcând baie!).

Arhitecturi artistice – frumoase ca niște dantele.

Muzică ambientală, la casă.

Și amintirea lui d'Artagnan și-a celor trei mușchetari (Athos, Porthos și Aramis) ai lui Alexandre Dumas-tatăl (1802-1870) – scriitor care s-a inspirat din activitatea serviciului secret al lui Ludovic al XVI-lea.

Cei trei mușchetari au fost, de fapt... patru. Celebra lor deviză era: *Unul pentru toți, toți pentru unul.*

Așadar: *am venit, am văzut, și-am plecat (!)*

Biserica St. Étienne du Mont – începută de François I și terminată sub Ludovic al XIII-lea.

Calc parcă pe ace (de oboseală)!

Mulți turiști spanioli, ruși.

Intrăm și-n *Grande Mosquée de Paris* (plus Institutul Musulman).

Arabescuri în Marea Moscheie din Paris.

Nu mai am timp să detaliez jurnalul... Uneori am impresia că pierd timpul scriindu-l.

Ar trebui să fac altceva mai important, mai original: de pildă, să scriu ficțiunea *Țara oamenilor care merg în cap* (tot despre dictaturi, idee care mă roade de când eram în lagăr, s-o transpun)...

Vatră bretonă.

ANGLIA (la Londra)

15.07.2010 – Control de pașapoarte, vize aplicate pentru Trenul 9015 de la Gara de Nord din Paris spre Londra.

Trecem prin tunelul de sub apă (Canalul Englez).
Vreo 20 de minute de întuneric (altceva nu se vede).

Pas de Calais (în franceză) are 31 km lărgime între Calais și Douvres, și o lungime de 185 de km.

1 £ = 1,33 €; 1 € = 1,68 \$. Schimb direct 500 €.

La gara St. Pancras din Londra.

Mă simt pierdut, mic și lipsit de importanță în acest univers imens. Astfel de sentiment am în fiecare loc necunoscut, dar dispare când încep să mă obișnuiesc cu el.

108,30£ biletul dus-întors Londra-Edinburgh (pe 21, respectiv 29 iulie) cu trenul, de la *Gara Kingscross*, și 8,90£ trenul spre Aeroportul Gatwick (49 de minute). Și, apoi, iar trenul spre... *Horley*. Aici e „micul” meu hotel, rezervat pe Internet, fără să fi știut pe unde ar fi, și plătiind 332,50\$ pentru 6 nopți (în Londra ar fi fost 100£ pe noapte!).

– Ia uite-mă și-n *Horley*!

Despre care n-auzisem până acum.

Lilia, nervoasă:

– De știam, nu veneam!

Mulți lucrează în Londra, dar locuiesc în suburbii.

– *London is not a place to live!* [Londra nu e locul unde să trăiești!], mi-a mărturisit un navetist local.

Această tracasare este zilnică între *Horley* (de exemplu, unde am eu hotelul) și capitală.

Depășește o oră fiecare drum.

Poză la automat: 5 £ (pentru abonament săptămânal *Horley-Londra*, plus transport în Londra, pe metrouri și autobuze, 75,90 £). Ne-a topit de bani...

Coborâm la Stația „*Victoria*”.

Mergem la *Palatul Buckingham*, principala reședință londoneză a monarhilor britanici. Poartă numele Ducelui de Buckingham, care a construit aici o casă în 1705, cumpărată de familia regală în 1761 și devenită oficial Palat Regal în 1837, când Regina Victoria a ales-o ca reședința permanentă. Casa a fost extinsă de mai multe ori, devenind un falnic palat.

Toată lumea cu aparatele de filmat și pozat în sus.

Schimbarea gărzii de la ora 11:30 la Palatul Buckingham.

The Household Cavalry Museum [Muzeul Cavaleriei de Gardă], 6 £. Este un muzeu viu, pentru că vizitatorii pot vedea cum exersează Regimentul de Gardă Călare pentru ceremonii.

Parcul St. James.

Cavaleria de gardă a fost înființată de Regele Charles al II-lea în 1661, pentru a apăra viața reginei.

Mareșalul Garnet Joseph Wolseley (1833-1913). A participat la războaiele din Birmania (1852-1853), Crimeea (1854-1855), China (1860-1861), Africa de Sud (1879), Egipt (1882), Sudan (1884-1885).

Nu mai am timp să scriu în detaliu călătoriile, nici putere.

Mă mulțumesc doar să le citez, ori să descriu sumar.

Un muzeu viu: Muzeul Cavaleriei de Gardă.

Galeria Națională. 3,50 £ pentru un ghid audio.

Picturi religioase de: Federico Barocci (1535-1612), Corregio (m. 1534), Parmigianino (1503-1540), Leonardo da Vinci (1452-1519), Wolf Huber (1480/5-1553), Hans Baldung Grien (1484/5-1545), Hans Holbein cel Tânăr (1497/8-1543), Lucas Cranach cel Bătrân (1472-1553), Jakob Seisenegger (1504/5-1567), Bartholomaeus Spranger (1546-1611), Hans von Aachen (1552-1615), Hans Wertinger (1465/70-1533), Albrecht Altdorfer (1480-1538), Quinten Massys (1465-1530), Joachim Beuckelaer (activ între 1560-1574); pictori venețieni din perioada 1500-1530, Giorgione, Titian, Sebastiano del Piombo etc.

Galeria Națională.

Colecții medievale, renescentiste și impresioniste:

- misticism și religie în secolul al XV-lea (Van Eyck, Lippi, Botticelli, Dürer, Memling, Uccello, Duccio, Bellini);

- Renașterea din secolul al XVI-lea, rivalizând cu Grecia și cu Roma antică (Raphael, Holbein, Leonardo da Vinci, Bruegel, Veronese, Bronzino, Michelangelo);

- teme religioase reinterpretate, natură moartă, peisaje, cotidian (Rubens, Poussin, Van Dyck, Caravaggio, Cuypp, Vermeer, Rembrandt, Claude) în secolul al XVII-lea;

- secolul al XVIII-lea, cu tablouri mici: Goya, Vincent Willem van Gogh, Monet, Degas, Constable, Canaletto, Cézanne, Turner, Ingres.

M-am pierdut de Lilia; ne-am regăsit după două ore!

Piața Trafalgar, cu statuia amiralului Horatio Nelson,
ucis în Bătălia de la Trafalgar (1805).

În fugă:

Generalul Charles James Napier (1782-1853).

Concert în Catedrala *St. Martin-in-the-Fields*.

The Tower Hill Memorial (1939-1945).

Castelul – fortăreață, unde s-a refugiat în 1238 Henry al III-lea. Fiul său, Edward I, îl refortifică în 1281. Denumit *Palatul Kensington*.

În castelele acestea locuiau ca în mici orășele. Aveau provizii, se formase o comunitate.

Armură medievală.

Armurile regilor:

- Henry al VII-lea (1485-1509);
- Henry al VIII-lea (1509-1547);
- Edward al VI-lea (1547-1553);
- *Lady Jane Gray* (a domnit doar nouă zile în 1553; de-capitată în 1554);
- Mary I (1553-1558);
- Elisabeth I (1558-1603).

Război civil în Anglia, din anul 1642, între regaliști și Parlament. În bătălia de la *Naseby*, în 1645, regaliștii sunt învinși, iar Regele Charles I este decapitat. Țara e condusă întâi de *Commonwealth* (guvernul republican) între 1649-1653, numit apoi, între 1653-1660, *Protectorat* (dictatura militară a lui *Oliver Cromwell*, apoi a fiului său, *Richard*).

Regaliștii revin și reinstaurează monarhia în anul 1660, cu *Charles al II-lea* (fiul lui Charles I).

Armuri ale dinastiilor regale.

Dinastia Hanover:

- *George I* (1714-1727);
- *George al II-lea* (1727-1760);
- *George al III-lea* (1760-1820);
- *George al IV-lea* (1820-1830);
- *William al IV-lea* (1830-1837);
- *Regina Victoria* (1837-1901).

Saxe-Coburg și Gotha (două Ducate):

- ⊕ *Edward al VII-lea* (1901-1910).

Dinastia Windsor:

- ⊕ *George al V-lea* (1910-1936);
- ⊕ *Edward al VIII-lea* (1936);
- ⊕ *George al VI-lea* (1936-1952);
- ⊕ *Elizabeth a II-a* (1952-prezent).

Am văzut că *Lady Jane Gray*, din Anglia, a fost regină doar 9 (nouă) zile, în anul 1553.

Mă gândesc dacă există în istoria omenirii vreun rege (or președinte, conducător) care-a domnit doar o zi, sau o oră?

Care este cea mai scurtă domnie din lume?

{Vizitez și scriu jurnalul în același timp.}

Armură pitică (95 cm) și gigantică (2,057 m) din timpul dinastiei *Stuart* (1603-1714) – când a domnit peste Scoția și Anglia.

Armele ca artă.

Monetăria stabilită în timpul Regelui William I (1066-1087). Stră-stră-strănepotul său a fost Richard I (denumit „Inimă de Leu”).

Istoria castelului din perioada romană până în secolul al XX-lea.

Primul astronom al regalității, *John Flamsteed*, în 1675.

Sir Isaac Newton, în 1696, devine *Warden of Royal Mint* [Custode al Monetăriei Regale].

Imagini în 3-D.

La 2 iunie 1953 Elisabeta a II-a e încoronată Regină a Angliei.

Cel mai mare diamant din lume, de 530,2 carate (adică, 106,04 g; 1 *carat* {unitate de măsură a masei pietrelor prețioase} = 0,2 g) denumit „Prima Stea a Africii” (1910).

Fusiliers Museum [Muzeul Pușcașilor, aflat în incinta unui muzeu mai mare, numit *Turnul Londrei* {Tower of London}].

Prizonierii din *Turnul Beauchamp* [Beauchamp Tower, din anul 1280, folosit ca închisoare, este unul dintre cele 21 de turnuri, existente în castelul complex numit Turnul Londrei; coincidența face că a existat un inginer feroviar englez, inventatorul lubrifierii hidrodinamice, care se numește chiar... *Beauchamp Tower* {1845-1904}]. Instrumente de tortură.

Războaiele napoleoniene (1796-1815).

Anii de pace până la Războiul din Crimeea (1854-1856). De fapt, războiul începuse în 1853, între Rusia și Turcia, care fiind în declin, dar este ajutată din anul 1854 de Anglia, Franța și Regatul Sardiniei, pentru a pune capăt dominației ruse asupra Gurilor Dunării.

Rușii abandonează Sevastopolul.

Războaiele Boerilor (1880-1881 și 1899-1902) este purtat în Africa de Sud între descendenții coloniștilor olandezi (denumiți „Boeri” {se pronunță buri} – a nu se

confunda cu românescul „boieri”), ajutați cu echipamente militare din Germania, și Imperiul Britanic, care dorea să-și întindă dominația și în Africa de Sud. Se încheie cu victoria britanicilor prin semnarea Tratatului din *Vereeniging* (oraș din Africa de Sud) în luna mai 1902.

Ne zbatem cu metrourele și trenurile: cum să schimbi, ce linie, în ce direcție. În Paris, era mai ușor: linia 13, linia 5... În Londra: linia galbenă, linia verde...

Apoi, din stația de metrou, schimbat în stația de tren.

Tower Bridge [Podul Turnului]: proiectat în stil neogotic de către *Horace Jones*, construit în perioada 1888-1894. Are: 1 pod basculant (segmentul central, 61 m lungime, cu 2 pasarele pietonale la $H = 44$ m) și 2 poduri suspendate.

Podul cu două turnuri, peste Tamisa, cel mai mare din oraș.

Promenadă pe malul Tamisei, până la *Hay's Galleria*.
116 | Fotojurnal instantaneu. Ediția a doua, revăzută și adăugită

17.07.2010 - N-am luat nimic în gură de dimineață și simt că mă doare capul, în trenul personal Horley-London Bridge, din această cauză.

Southwark Cathedral. Fondată în anul 606 de către saxoni. Reconstruită în perioada 1220-1240, în urma incendiului din anul 1212.

Catedrala Southwark din Londra.

Ruinele Palatului Episcopului de Winchester (fondat în secolul al XII-lea).

Autobuze cu două niveluri – parcă ar fi o mașină deasupra altei mașini – cam așa arată.

Catedrala Sf. Paul.

Design de William Ramsay, în 1332.

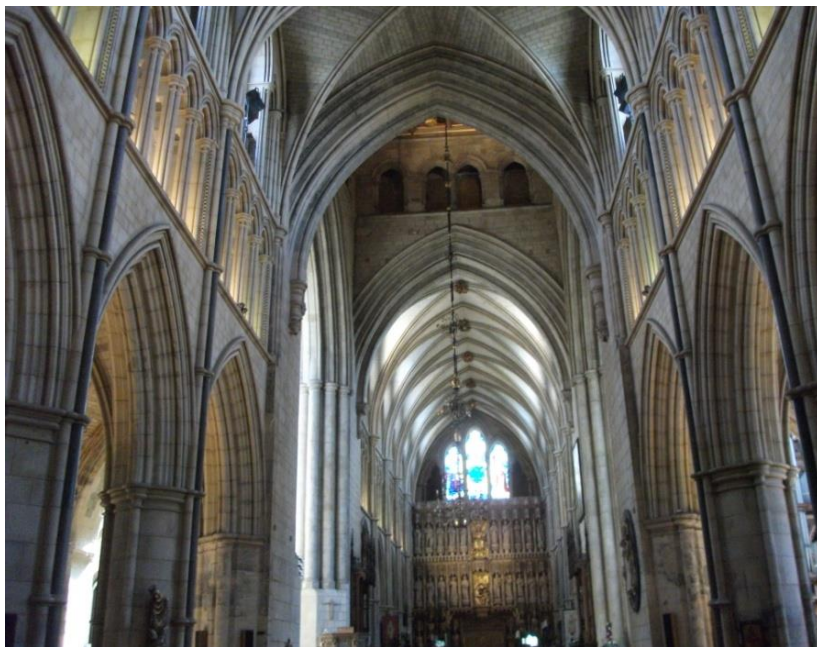
Distrușă de Marele Incendiu Londonez din 1666.

Am văzut atâtea catedrale, încât nu mai disting care și cum.

12,50 £ intrarea.

Podea în pătrățele alb-negru, ca la șah.

Picturi murale aurite. Vitralii colorate aprins.

Catedrala Sf. Paul din Londra.

Cavouri de episcopi.

Biserica Anglicană s-a desprins de sub tutela Romei în anul 1534 când Regele Henry al VIII-lea se rupe de Papalitate (deoarece nu-i dădea voie să divorțeze și apoi să se recăsătorească) și se autoproclamă șef al Bisericii Anglicane.

Elisabeta I îi dă o formă între protestantism și catolicism (încercând să reconcilieze aceste două ramuri creștine opuse).

Am făcut vara aceasta peste 3.000 de poze – majoritatea peisaje, obiective turistice.

Please mind your head! [Vă rog, atenție la cap] (and... *Head your mind!!* [Condu-ți mintea])

Urcăm în cupolă (528 trepte): Londra văzută de sus e mai puțin artistică față de Paris.

La subsol un muzeu dedicat Războiului din Coreea (1950-1953), când s-a bătut Estul cu Vestul (comuniștii cu ca-pitaliștii): au murit milioane de oameni, iar rezultatul a rămas tot ca înainte de război!

Memorial dedicat celui de-Al Doilea Război Mondial (1939-1945).

Tombele Ducelui de Wellington și Amiralului Lord Nelson.

Londra văzută de sus.

În Catedrala St. Paul s-a cununat Prințul Charles, al Țării Galilor, cu Lady Diana Spencer, în 1981. Iar Regina Elisabeta a II-a a celebrat aici 50 de ani de domnie (1952-2002) – Jubileul de Aur. Idem, Jubileul de Argint (25 de ani de domnie) al Reginei Victoria, în 1862.

Martin Luther King jr. s-a rugat aici în 1964, înaintea primirii Premiului Nobel pentru Pace la Stockholm.

Funeraliile Ducelui de Wellington în 1852 (învingătorul lui Napoleon, la Waterloo, 1815), tot în această catedrală.

Din nou pe străzile londoneze.

Statuia lui *James Henry Greathead* (1844-1896), inginer-șef, constructor al tunelelor orașului – pentru metrou.

Zid al orașului construit între 190-220 d. H., pe o distanță de 3 km, în vremea romanilor (denumită localitatea Londinium). Zidul era de 2,5 m grosime și peste 6 m înălțime.

În perioada medievală (1066-1500) a fost reparat și supraînălțat.

Zidul roman și medieval din Londra.

Wakefield Garden.

Regii ăștia-s ca niște păpuși, ori roboți, ori actori: trebuie să știe ce gesturi să facă, ce cuvinte regizate să spună... ca la teatru.

Lilia zice că eu mă mențin tânăr pentru că gândesc tot timpul, pun creierul la lucru permanent (citesc, studiez, scriu, creez).

Castelul Windsor (al dinastiei actuale).

18.07.2010 – Mary Delany (1700-1788), artistă, și Fanny Burney (1752-1840), romancier și autor de jurnal intim, au locuit aici. 16 £ intrarea.

900 de ani rezidență a regilor englezi și apoi britanici. Ziduri până la 4 m grosime.

Cu audioghidurile s-au eliminat *job*-uri de ghizi privați.

Turn al Castelului Windsor.

Colecția de miniaturi (*Doll's House*) a Reginei Mary. 1500 de meșteri au lucrat la aceste obiecte minuscule.

Bătălia de la Waterloo (1815), în care Wellington l-a învins pe Napoleon, reflectată în picturi.

Camerele Regelui Charles al II-lea.

Portrete regale. Peste 7.000 picturi, începând din secolul al XIV-lea. Regii erau și mari colecționari de artă (doar aveau bani!).

Tabloul lui Henry al VIII-lea și cei trei copii ai săi (Edward al II-lea, Mary I, Elysabeth I).

Sala de dineu a Regelui Charles al II-lea.

Antony Van Dyck a executat multe portrete (familia Regelui Charles I, rege decapitat de armata lui Oliver Cromwell, în 1649).

Camere de oaspeți.

Compozitorul Händel (G. F, 1685-1759) născut în Germania, a creat și s-a mutat în Anglia pentru Regele George I.

Statuia lui Churchill.

La Trafalgar, în 1805, Amiralul Lord Nelson a învins forțele franco-spaniole (conduse de Napoleon).

Un incendiu, în 20 noiembrie 1992, a distrus câteva camere în castel.

Castelul a fost prima dată înălțat de William Cuceritorul, în secolul al XI-lea.

O serie de regi au locuit și adăugat lucrări la castel începând cu la Henry al II-lea, până la Regina Elisabeta a II-a.

Pictori celebri precum Rubens, Van Dyck, Holbein au contribuit.

Marcus Adams a fost între 1926-1956 fotografatul oficial al patru familii regale.

Masa de prânz la restaurantul chinezesc „Nell Gwynn” din localitatea Windsor (cam la 60 km de Londra).

Regina Elisabeta a II-a vine de două ori pe an aici.

Locuiește mai mult în Palatul Buckingham, din Londra.

Bere: *London Pride* [Mândria Londrei] (1,80 £).

Pește cu cartofi pai, verdeață și lămâie (5,50 £).

Cumpărăm supă concentrată de 1-2 £, încălzim apă acasă și le amestecăm.

Dar și-n Anglia, nu ne putem abține de la... dulciuri
(ne atrag ca un magnet)!

Trenurile-s aclimatizate între Londra și suburbii.

Cu harta metroului permanent în buzunar.

*Încoronat în Windsor ca Rege al... Jurnalelor!
(glumește Lilia).*

19.07.2010 – Monumentul de lângă Podul Londrei.

Construit între 1671-1677 pentru a celebra Marele Incendiu al Londrei din anul 1666, care a durat trei zile, distru-gând 13.000 de case. 3 £ intrarea.

Urcăm în monument: 311 trepte în spirală, 61 metri înălțime, vedere a Londrei la 360 de grade.

100.000 oameni rămăseseră fără adăpost după incendiu.

Şase morţi numai.

87 biserici distruse.

50 de ani a durat reconstrucţia Capitalei, dirijată de arhitectul şi matematicianul Sir Christopher Wren.

Copiez poz(n)ele de pe cardul camerei pe *extended memory* (USB), ca să ne rămână memorie electronică suficientă şi pentru Edinburgh.

Casa Somerset.

Artă şi design. (Scriu în timp ce vizitez, la prima mână. Nu am vreme să mai revăd.)

Scara „melc” a Monumentului.

Basorelief pe Monumentul de lângă Podul Londrei.

Colecția Fleming de tablouri scoțiene, începând din 1770. Concepută de bancherul Robert Fleming, în anul 1900.

Pictori: David Ross Warrilow (n. 1956), Charles James Lauder (1841-1920: cu „Glasgow-ul de odinioară”), Anne Redpath (1895-1965), S. J. Peploe (1871-1935), Donald Bain (1904-1979), Henry James Lintott (1877-1965), Alexander Muir, Sir Muirhead Bone (1876-1953), David Hosie (n. 1962); desene de Carol Rhodes (n. 1959), Willie Rodger (n. 1930) cu o tapiserie despre... fotbal; Crawford Adamson (n. 1953), John Mac Auley (n. 1969), Charles Avery (n. 1973), Jack Vettriano (n. 1954); Mariotto Albertinelli (1474-1515).

Portretul lui Horatio Nelson (1758-1805), eroul de la Trafalgar. La 12 ani se înrolează în marină, la 21 de ani devine căpitan; ajunge baron în 1798 și viconte în 1801, după ce distruge flota franceză pe Nil și respectiv îi învinge pe danezi la Copenhaga. Tabloul său pictat de Lemuel Francis Abbott (1760-1803).

George Sanders (1774-1846) portretizează pe George Keith Elphinstone (1746-1823), care a stopat evadarea lui Na-poleon, după 1815, de pe Insula Sf. Elena.

Galeria Courtauld (din Casa Somerset).

Asamblată de Thomas Gambier Parry (1816-1888) cu artă colectată între anii 1830-1870.

Stiluri: victorian, florentin, religios (revitalizat în secolul al XIX-lea de Augustus Welby Pugin, John Ruskin, Wil-liam Burges etc.).

Pictori: Fra Angelico (1395/1400-1455), Lorenzo Monaco (1370-1425).

Sculpturi minuscule în fildeș (artă gotică) dintre anii 1270-1400: „Adorația lui Diptych”, cu scene din „Copilăria și Pasiunea lui Christos” (mijlocul secolului al XIV-lea).

Noi idei religioase (Noul Testament).

André Beauneuveau (c. 1335-c. 1401): „Virgina și copilul”.

(Mi se atrage atenția că n-am voie să țin rucsacul în spate ori pe umăr în galerie, ci numai de mână și în jos!)

Renascentism, impresionism, post-impresionism, modernism.

Artă feminină... comparată!

Cézanne, Renoir, Monet, Degas, Seuret, Gauguin; iar în secolul al XX-lea: Matisse, Kandinsky, Modigliani, Manet.

Botticelli, Bruegel, Rubens, Gainsborough, Michelangelo, Turner, Rembrandt.

Expoziția lui Amedeo Modigliani (1884-1920) cu femei nude de la Galeria „Berthe Weill” din Paris este închisă de poliție, deoarece prezenta părul pudic (zona pubiană)!

La Paul Gauguin (1848-1903) mi-a plăcut exotismul său din Tahiti, culorile mate, parcă din altă lume.

Provocator nudul egiptean al lui Erich Heckel (1883-1970).

Postmodernismul secolului al XX-lea cu „năzbâtii” artistice: Damien Hirst (n. 1965), Gary Hume (n. 1962), Anish Kapoor (n. 1954), Linda Karshan (n. 1947) cu un pătrat alb.

Cain, tăind capul lui Abel, în tabloul lui Rubens (celebra scenă din Biblie, cu gelozia fraților gemeni).

M-am întrebat de ce predomină nudurile feminine? (pictate de bărbați). De ce nu și nuduri masculine? (pictate de femei).

Bărbații sunt mai mult obsedați de sex, pe când femeile mai degrabă vor romantism.

Și-n metrour londonez auzi țigani români cântând la acordeon.

După vizitarea unei expoziții... mă gândesc să iau o clasă de *Oil Painting* [Pictură în ulei] chiar la University of New Mexico - Gallup să m-apuc serios de pictură.

Sistemul subteran al metrourului a fost dat în folosință în 1863. În timpul Războiului Mondial al Doilea, a fost adăpostită aici o parte din trezoreria națională britanică.

Pe *strada Oxford*, zonă comercială, o-ngrămădeală de nu poți să mergi.

Ne-ndreptăm apoi pe *strada Duke*, prin *Piața Manchester*, spre *Colecția Wallace*.

Intrarea este gratuită.

François Le Moine (1688-1737), Antoine Watteau (1684-1721), André-Charles Boulle (1642-1732), A. F. Desportes (1661-1743). Picturi întunecate – de epocă (așa era maniera atunci).

Mobilă Ludovic al XIV-lea. Stil Rococo: Ludovic al XV-lea și Madame de Pompadour (metresa lui).

„Rococo” provine din „rocaille” (fond pietros, colțuros).

Scaune tapițate de G. Jacob (1739-1814).

Școala Olandeză: Jan Weenix (1640-1719).

Candele, armoare (șifoniere) franceze, statuete [„Alexandru cel Mare”, de François Girardon (1628-1715)], vase de porțelan *Sèvres*, dulapuri ornate, cufere încrustate. Busturi {„Charles al IX-lea”, de Germain Pilon (1528-1590)}.

Platouri de argint.

Cabinete. Armuri {de Cosimo de Medici (secolul al XVI-lea), din India (secolul al XVII-lea)}.

„Venus și Cupidon”, de Titian (c. 1473/82-1576).

S. van der Meulen (1543-1568).

„Răpirea sabinelor”, de Giovanni da Bologna (1529-1608).

„Tânărul Cicero”, de Vincenza Fappa (c. 1456-după 1515).

Bustul lui Louis de Bourbon [din dinastia franceză a Bourbonilor, desigur].

Colecția a fost strânsă de patru generații de marchizi de Hertford (1719-1870) și apoi de Sir Richard Wallace (1818-1890).

Autoportretul lui Rembrandt van Rijn (1606-1669).

Numai conți, nobili, regi, împărați – aș fi vrut să văd și oameni de rând în tablouri (țărani, meseriași, funcționari).

Galeria de artă modernă privată Duncan MacGregor (n. 1961) și Janet Kenyon, Sherree Valentine Daines, Fabian Perez, Maya Eventov (la intersecția străzilor James cu Barrett).

La ieșirea din metrou (aglomerat la oră de vârf, când oamenii ies de la lucru) mi se distribuie gratuit ziarul „London Evening Standard”. Alt periodic gratuit: „Metro”.

„Happy Annivorcery!” [citesc în Dicționarul Urban]... aluzie la *Anniversary + Divorce = Annivorcery (!)*

20.07.2010 – Trenurile suburbane merg „zeiss” și des (la 15-20 de minute) făcând legătura cu metropola londoneză. La ore înaintate, sunt din jumătate în jumătate de oră.

În U.S. se zice *EXIT*, în U.K., *WAY OUT* (la „Ieșire”). Se-nțelege, oricum.

Muzeul Britanic [British Museum]. Fondat în 1753.

Bustul Împăratului Roman Septimius Severus (146-211 d. H.).

Epoca de Bronz (3.200-1.100 î. H.) în insulele grecești Cyclade, Creta, Mycenae, Aigina.

Multe obiecte descoperite în tombe, unele cadouri oferite zeilor: Poseidon, Athena, Artemis și, desigur, Zeus.

Nu s-au păstrat scrieri, doar relatări transmise oral.

Este și perioada „Iliadei” și „Odiseei” lui Homer (750-700 î. H.).

Războiul Troian a marcat trecutul grec.

„Arcul Triumfal” de Albrecht Dürer (1471-1528), ordonat de Împăratul Roman Sfânt Maximilian I (1459-1519).

Dürer a fost ajutat în design de ucenicii săi Hans Springinkle (1490/5-după 1525), Wolf Traut (c. 1480-1520) și Albrecht Altdorfer (c. 1482/5-1538).

După Epoca de Bronz, a urmat Epoca Întunecată, caracterizată prin scăderea populației, a nivelului de viață, a culturii: 1.100-900 î. H.

Perioada Geometrică pan-elenă (900-750 î. H.) cunoaște o creștere în muzică, poezie, politică, atletism.

Civilizațiile egipteană și feniciană îi influențează pe greci în arta scrierii și-a prelucrării metalului și fildeşului *orientalizând* (încorporând motive, precum flori și animale).

Stilul corinthian și protocorinthian se manifestă pe vase de ceramică până prin anul 500 î. H.

Stilul arhaic grec domină.

Monede, sigilii se întrebuințează acum.

O nouă tehnică, de *figuri roșii*, apare pe vase.

Athina a fost prima democrație a lumii, începând din anul 460 î. H. Este introdus votul în alegeri și judecata la tribunal cu juri.

Bustul lui Pericles (n. 429 î. H.), bun orator și conducător.

Relicve ale Acropolis-ului din Xanthos, în timpul guvernării Regelui Kupreli (480-440 î. H.).

Apare stilul arhitectural al colonadelor grecești în ordine dorică (420-400 î. H.).

Descoperiri arheologice în Asia Mică (pe atunci, găzduind cetăți grecești; astăzi în sud-vestul Turciei).

În Lykia, între 1833-1844, Charles Fellows descoperă ruinele orașului antic (căzut sub perși în 546/545 î. H., revenit la Imperiul Athenian în 468 î. H., și apoi iar sub perși, la sfârșitul secolului al V-lea î. H.).

Aphrodita, zeița frumuseții la greci, denumită Venus de către romani.

Sculptori greci antici: Pheidias, Kresilas, Polykleitos.

Romanii cuceresc Macedonia și Grecia în secolul al II-lea î. H., dar recunosc superioritatea culturii grecești, și-o imită (fac replici de sculpturi, de zei) – însă o și modifică.

Statui asiriene de la Palatul din Khorsabad, al Regelui Sargon al II-lea (721-705 î. H.).

Cultură asiriană: oameni cu bărbi, zale, coifuri pe cap. Castele decorate fin în Nimrud.

[Te pierzi în muzeul acesta britanic. Atâtea galerii, labirinturi... că nu știi dacă ai trecut prin toate! Și nu știi ce să vezi mai întâi...]

Asiria e-n nordul Irakului, pe râul Tigru.

Imperiul Asirian crește sub Ashurnasirpal al II-lea (883-859 î. H.) și Shalmaneser al III-lea (859-824 î. H.). Decade sub Shamshi-Adad al V-lea (823-811 î. H.) și Adadnirari al III-lea (810-783 î. H.).

Renaște sub Tiglath-Pileser al III-lea (744-727 î. H.).
Este distrus în 612 î. H. de către babilonieni și mezi.

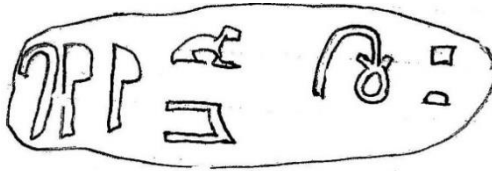

Thomas Young (1773-1829) în Anglia și Jean-François Champollion (1790-1832) au încercat să descifreze hieroglifele egiptene.

Champollion considera hieroglifele ca semne, pe când Young le considera imagini simbolice.

Champollion cunoștea limba coptă (descendentă din egipteana veche) și la 14 septembrie 1822 reușește să citească texte.

Iată un exemplu de hieroglifă egipteană:

Se citește de la dreapta la stânga (fiecare semn în acest oval reprezintă o literă), adică în mod corespunzător avem:

S I L P
O
M T

←
PTOLMIS.

Ceea ce înseamnă PTOLMIS, sau „Ptolemeus” = vechea dinastie grecească din Egipt. {Numele de regi erau puse în cerculețe sau ovaluri.}

Piatra Rosetta, care prezintă un decret din data de 27 martie 196 î. H., este scrisă în trei limbi: demotică, egipteană, și greacă – permițând, astfel, descifrarea hieroglifelor egiptene prin compararea lor cu textul grecesc.

„Cartea Morților” (sau „Textele Sicriului”), scrisă în cerneală, pe papyrus, de o femeie numită Resti, este din perioada pre-ptolemeică și a fost revizuită în timpul Dinastiilor a 25-a și a 26-a.

Cultura japoneză.

În Buddhism, se elimină suferința prin a nu avea dorințe. Prin „iluminare”, atingi starea de *nirvana*.

Acestea sunt predicățiile prințului indian Gautama Siddhartha (565-486 î. H.).

Buddhismul s-a răspândit în Japonia, China și Coreea în anii 500 d. H.

Ritualul buddhist (denumit tantric) este mai important decât filosofia acestei religii. Este format din: *vorbire secretă (mantra)*, *gesturile corpului (mudra)*, și *vizualizarea în minte a ultimei realități*.

Ritualurile au (mare) putere de-a impresiona.

O formă de buddhism este filozofia ZEN de a găsi „iluminarea” și „ultimul adevăr”, practicând meditația.

Există însă și circa 1.000.000 de creștini în Japonia (crez introdus de navigatorii portughezi în anul 1540).

Mi-amintesc de filmele cu samurai văzute în țară când eram copil.

Mostre de teatru: *Nō* și *Kabuki*.

În ultimul, bărbații joacă roluri de femei (dar există și invers: Trupa de Teatru „Takarazuka”, formată numai din femei, care interpretează și roluri masculine).

Poetul Hagiwara Sakutarō (1886-1942) se abate de la regulile poeziei fixe tradiționale japoneze.

Imperiul Japonez (1868-1945) a inclus Taiwan-ul, Manciuria și Coreea.

Cultura chineză.

Din perioada republicană (1912-1949), Mao Zedong (1949-1976) și din perioadele de reformă din 1980 și 1990 din Beijing, Hangzhou, Chongqing.

Revoluția culturală a lui Mao din anii 1970, cu imagini proletcultiste, precum în România stalinistă. Totuși, demne de interes.

Influența europeană, prin misionari, în China se simte în secolul al XVIII-lea.

Dinastia Qing (1644-1911) își propagă domnia prin imagini imprimare, prezentând scene de bătălii victorioase.

În ultima parte a Dinastiei Ming (1368-1644) se dezvoltă tehnica imprimării în cinci sau mai multe culori, în special de către artiști din zona Shanghai-ului.

Prima imagine tipărită datează din anul 868 d. H.

Buddhismul devine religie de stat în China în timpul Dinastiei Sui (589-618) și înflorește în timpul Dinastiei Tang (618-906).

Cultura coreană.

Din secolul al XV-lea, coreenii utilizează o scriere fonetică (*han'gul*).

Între anii 300-935, peninsula coreană conținea regatele Koguryo, Paekche, Silla și Kaya (Karak). Silla unifică peninsula în anul 668. Coreenii se trag dintr-un trib venit din Siberia.

Colecția de ceramică chineză a lui Sir Percival David (1892-1964).

Cultura africană.

Șaman este o persoană care poate comunica cu animale, boli, vreme (vraci – practicant al medicinei magice). Este important în regiunile arctice.

Șamanii folosesc *măști* pentru a deveni alții, *tobe* pentru a intra în stare de transă și *parka* (îmbrăcăminte specifică, precum o togă).

Contra bolilor, africanii consultă spiritiști, preoți, șamani, fac divinizări, interpretări de vise, rugăciuni, meditații.

Am ieșit din British Museum după cinci ore, năclăit de sudoare, cu capul „turmentat”.

O revistă gratuită la intrarea în metrou: „STYLIST”, de modă.

În Muzeul Britanic, multe relicve religioase.

Am cumpărat și-o cărticică despre „World Religions” [Religiile Lumii], de John Reeve, 2006, ca să citesc pe avioane, prin aeroporturi (să nu pierd timpul așteptând).

Munții și stâncile erau sacre în antichitate în Grecia, India, Japonia.

Apa, în Islam, înseamnă purificare, pe când la greci și celți apa era locul unde locuiau zeii. Potopul există la evrei, creștini, hinduși, și mesopotamieni.

Religiile s-au înlocuit unele pe altele, ori s-au inspirat între ele.

Zoroastrianismul din Iran a fost înlocuit după o mie de ani de existență.

Multe credințe co-există pe același teritoriu (în Japonia, de pildă, budismul, șintoismul și creștinismul).

Un obiect are un înțeles într-o religie și altul în alta.

Au fost construite catedrale catolice peste (ori cu materiale din) temple aztece și mayașe. Sau catedrale transformate în moschei ori invers – în funcție de noii cuceritori.

De exemplu, după izgonirea maurilor din Spania în 1492, s-a construit o catedrală înăuntrul unei moschei, care și ea fusese ridicată pe fundațiile unui templu roman și ale unei biserici vizigote.

Religia a condus societățile milenii de-a rândul, clericii având mari puteri în guverne.

Abia târziu (sec. XIX-XX) s-au dat legi de separare a bisericii de stat.

Vechiul Testament (în Cartea Exodului) narează plecarea evreilor din Egipt, conduși de Moise [sec. XV-XIII î. H., pe vremea Faraonului Ramses al II-lea (1379-1213 î. H.)].

Evreii (din ce motive?) au fost izgoniți de egipteni, asirieni, babilonieni și romani.

Ființe fantastice despre care se credea că au puteri magice de protecție: *dragonul* (la chinezi), *boul cu cap de om și aripi* (la asirieni).

Trei mari conducători au avut evreii în antichitate: Moise, David și Solomon.

În secolul al X-lea î. H., ei se împart în două regate: iudei și israelieni.

În anul 701 î. H., statul iudeilor este distrus de Regele Sennacherib (asirian), care deportează 200.150 de iudei.

Iar în anul 587 î. H., iudeii și Ierusalimul sunt cuceriti de babilonieni.

Evreii s-au luptat și cu philistinii (vecini ai lor), pe care i-au învins [o celebră frescă îl înfățișează pe David, regele lor, ucigându-l pe Goliath (Regele Philistinilor)].

În 539 î. H., Persia cucerește Babilonul și evreii sunt lăsați să se întoarcă.

În secolul al IV-lea î. H., Iudeea devine provincie romană (Pontius Pilat este unul dintre administratorii romani). Evreii se răscoală în anul 66 î. H., dar sunt învinși, după lupte care durează patru ani, de către Împăratul Titus, care distruge Ierusalimul și Templul.

Sub Regele Irod, orașul și templul sunt reconstruite.

Manuscrisele de la Marea Moartă (în ebraică) sunt descoperite în anul 1947 de către un crescător arab de capre. Ele erau păstrate în vase ceramice.

Creștinismul s-a extins în Egipt, Etiopia, Nubia.

Mumificarea s-a dezvoltat începând din jurul anului 2.700 î. H.

„Cartea Morților” (în Egipt, cca. 1.280 î. H.) ajuta celor decedați să depășească pericolele din lumea de dincolo și să se renască.

Multe animale erau privite ca zei în antichitate.

Oferind sacrificii, oamenii comunicau, astfel, cu zeii.

Mai existau și oracole drept canale de legătură cu supranaturalul.

Zeii răspundeau prin fulgere, tunete, cutremure sau prin monștri.

Statul și Religia erau indivizibile.

Preotul-șef în Roma era numit *Pontifex Maximus*.

Religia trebuia să asigure victoria în războaie (prin ajutorul zeului Marte), fertilitatea (prin zeița Ceres) și dragostea (prin zeița Venus) – la romani.

Zeii erau amuzați prin jocuri sportive și teatru.

Ritualurile religioase vechi sunt greu de interpretat, deoarece nu posedăm documente scrise.

Destule religii exotice au intrat în Imperiul Roman, o dată cu extinderea sa, printre care și creștinismul, dar și Cultul lui Mithra, din Persia.

Împăratul roman Constantin s-a convertit (formal) la creștinism în anul 312.

La început, creștinismul a fost considerat în afara legii, apoi legalizat (tolerat, din 313), sprijinit de stat (din 325), iar în anul 392 a devenit religie de stat (în Imperiul Roman).

Între sec. V-X d. H., Imperiul Roman de Apus este atacat de armate barbare.

În anul 1054, creștinismul se divide în Catholicism (la vest) și Ortodoxism (la est).

Mai departe, reformatorul Martin Luther, în anul 1517, postează o listă de 95 plângeri pe ușa bisericii din Wittenberg, Germania, în care condamnă conducerea catolică pentru vânzarea de „indulgență” credincioșilor (un fel de certificate tipărite, prin care se pretindea că sunt „iertate” păcatele viilor și morților)!

Liderii protestantismului sunt: Erasmus din Rotterdam (1466/1467/1469-1536, teolog și erudit olandez), Martin Luther (1483-1546, profesor de științe biblice la Universitatea din Wittenberg) și Ulrich Zwingli (1484-1531, pastor elvețian).

Chiar și Regele Angliei, Henry al VIII-lea (n. 1491- d. 1547, sprijină reformarea catolicismului, producând *anglicismul* (mânat de interesele sale politice de a deveni independent de Papa, care nu-i admitea divorțul).

Idealurile umaniste și iluministe sunt fuzionate.

Creștinismul inspiră abolirea sclaviei (care în teritoriile britanice se produce în 1833), reformarea închisorilor, a sănătății mintale.

Devizele religiilor: Credință, Speranță, Milă.

Hinduismul se dezvoltă în Valea Indului (3.000-2.000 î. H.).

Primul text sacru *Rig Veda* [Lauda cunoașterii, în sanscrită] datează din anii 900 î. H.

Hindușii trebuie să ducă o viață riguroasă, să muncească mult, să respecte zeii și toate viețuitoarele, pentru a obține eliberarea (*moksha*) – adică ieșirea din ciclurile permanente de: naștere – moarte – naștere – moarte...

Timp de câteva secole, s-a creat un poem epic, numit „*Ramayana*” – care prezintă modelul unui conducător virtuos: Rama.

Soția sa, Sita, este răpită de Ravana – un demon cu zece capete. Dar Rama este ajutat de regele maimuțelor, Hanuman, și de maimuțe, împreună cu urșii, ca să-l omoare pe demon.

Jainismul predică felul cum să-ți controlezi dorințele și să atingi starea de „iluminare” interioară. În felul acesta, treci râul vieții: de la suferință și durere, la fericire și cunoaștere. Trebuie să fii vegetarian și să eviți a ucide vietăți (nici măcar insecte).

Călugării jainiști stăteau în pielea goală [am văzut un astfel de templu când am vizitat India (2004-2005)].

Buddhismul (Budismul) s-a născut din Hinduism, trecându-se de la politeism la monoteism și simplificând

doctrina hinduistă. Despre viața lui Buddha s-a aflat secole mai târziu.

El a fost prințul Siddhartha Gautama, în nordul Indiei (Regatul Shakyas), născut probabil în anul 563 î. H.

În limba sanscrită, el era numit „Înțeleptul din Shakyas” [Shakyamuni].

Mama sa a fost Regina Maya.

Când l-a născut, ea a visat un elefant alb venind spre ea.

La 19 ani, viitorul Buddha părăsește confortul său din palat, iar afară întâlnește un bătrân, un bolnav, un cadavru, și-un ascet.

Pentru a scăpa de suferințe, cere sfatul predicatorilor hinduși – însă fără succes; efectuează muncă fizică grea (epuizându-se până aproape de moarte) – dar degeaba.

Atunci, își dă seama că *nirvana*, nu calea de mijloc, manifestată prin meditație și conduită morală, îl vor ajuta să se elibereze din / de lume.

În secolul al VIII-lea, călugării budiști aduc religia lor în Tibet, care combină acum formele budiste Mahayana, Tantric și Shamanic. Funcțiile regale și spirituale fuzionează în *Dalai Lama* (conducător spiritual, considerat a fi reîncarnarea lui *Avaloki-teshvara* – Dumnezeu care privește în jos).

Budiștii caută, și ei, „iluminarea” (interioară).

Daoismul predică dieta, respirația, exercițiile sexuale, practicile mistice.

Dao înseamnă „calea” de urmat.

Confucianismul a fost religia oficială a Chinei (respectarea ordinii naturii).

Budismul intră în China în secolul I d. H., iar în Coreea, în anul 372 d. H., devine religie de stat.

Șintoismul este religia politeistă tradițională a Japoniei și fostă religie de stat a sa (*Shintō* = „Calea zeilor”; zeii sunt numiți *kami*, adică puterile naturii, care sunt prezente peste tot (dar mai ales la munte și-n locurile sfinte)).

Dacă *Ierusalim* este locul de pelerinaj pentru creștini (unde a murit și a înviat Iisus Hristos), *Mecca* este locul de pelerinaj pentru musulmani (unde s-a născut Muhammad, în anul 570 d. H.).

De la vârsta de 40 ani, Muhammad (Cel demn de laudă, în arabă) începe să aibă revelații, să fie judecător, comandant șef și chiar profet în timpul vieții.

„Islam” înseamnă *supunere* dorinței lui Allah (dumnezeul musulman);

Muhammad este mesagerul său. Profetul Islamului con-sideră că toți vor fi judecați în fața lui Allah.

Musulmanii trebuie să se-nchine de cinci ori pe zi către Mecca; să postească în timpul Ramadamului între răsăritul și apusul soarelui (nemâncat, nebăut, neiubit); să dea de pomană; și să se ducă măcar o dată în viață în pelerinaj (*Haj*) la Mecca.

Coranul conține revelațiile lui Muhammad, scrise în secolul al VII-lea de către cei care l-au urmat pe profet, în limba arabă.

După moartea lui Muhammad, în anul 632, islamul s-a răspândit repede.

Ierusalimul cade în anul 638 sub musulmani, din care cauză, în mileniul al II-lea d. H., se succed multe cruciade sângeroase încercând să-l elibereze (bătălii între creștini și musulmani).

Islamul se divide în: *sunniți* (care consideră că Muhammad n-a desemnat un succesor) și *shiiți* (care urmează pe ginerele lui Muhammad, Ali).

În mileniul al III-lea d. H., numărul de musulmani a depășit pe cel de creștini. Trei mari imperii islamice (Otoman – Turcia, Mogul – India și Safavid – Iran) au dominat lumea între sec. XV-XX.

Imperiul Otoman, după ce eșuase în anul 1529, era cât pe ce să cucerească și Viena (capitala Habsburgilor), în 1683, precum se-ntâmplase în 1453, când a căzut Constantinopolul sub turci, iar Imperiul Roman de Răsărit (Bizanțul) s-a destră-mat.

Cum ar fi arătat lumea astăzi dacă ar fi picat și Viena?

Ceea ce nu prea știi sau uită austriecii de astăzi, este faptul că Viena a fost salvată în 1683 de către alianța militară numită „Liga creștină”, ale căror forțe erau cam de trei ori mai mici decât ale asediatorilor, datorită ajutorului dat de către... români: ca state vasale Imperiului Otoman, Moldova și Muntenia au fost obligate să participe la acest asediu cu câteva mii de oșteni, în care turcii nu au avut încredere, așa că i-au pus să construiască două poduri peste Dunăre, unul în aval și altul în amonte de Viena. Ei au întârziat construirea acestora și au facilitat distrugerea lor de către inamic. Când

artileria ghiaurilor români era chemată să susțină bombardarea cetății asediate, ei își umpleau tunurile cu... paie sau foloseau ghiulele de fontă, care aveau efecte mici asupra zidurilor fortăreței. Dar cel mai important sprijin a fost acela al *furnizării de informații de către români asupra mișcărilor armatei asediatoare*. După bătălie, Împăratul Leopold I a recunoscut rolul salvator jucat din umbră de către „asediatorul” *Șerban Cantacuzino*, domnul Munteniei (1678-1688), acordându-i titlul de conte al Sfântului Imperiu Roman (de Națiune Germană).

Interesant de studiat, cum s-ar fi dezvoltat lumea dacă în anumite războaie mari ar fi câștigat partea care a fost învinsă?

Mixaje de idei religioase din diferite credințe au dat naștere la alte religii. De exemplu, Sikhism în India, fondat de *Guru Nanak* (în sanscrită, *guru* = învățător) în secolul al XVI-lea, combină elemente hinduiste cu islamice.

Împăratul mogul *Akbar cel Mare* (Jalaluddin Muhammad Akbar, 1556-1605) a încercat să sintetizeze idei hinduse, musulmane, jainiste și sikhiste, plus iezuite.

Pe lângă doctrina tradițională, fiecare religie are un set de ritualuri, mituri, obiceiuri.

De exemplu: pomenile (pentru sațierea rudelor decedate cu mâncare și băuturi) sunt prezente în multe culturi. Funerariile, cununiile la biserică, botezurile au ceremonii specifice în fiecare credință. Sau amuletele (ori talismanele): obiecte care, se zice, că aduc noroc sau protejează de boli, ori alungă spiritele rele.

Citesc o broșură „A short history of the Clink Prison” (Scurtă istorie a Închisorii Clink), de E. J. Burford, publicată de *Muzeul Închisorii Clink* din Londra, pe care-l vizitez.

Pușcăria a funcționat în perioada 1161-1780 și aparținea... *Episcopului din Winchester*.

La început, au fost închise/închiși prostituatetele și clienții celor 22 de bordeluri patronate de către... episcop, care nu respectau regulile impuse de el.

În secolul al XVI-lea, aici au fost închiși ereticii [persoanele care nu erau de acord cu vederile religioase oficiale (mulți preoți)], iar în secolul al XVII-lea, datornicii.

Închisori religioase existau din vremea saxonă (în 816).

După cucerirea normandă, din anul 1066, noi pedepse sunt introduse: biciuirea cu nuiele, izolarea în celulă etc.

Prima pușcărie pentru femei din Anglia, se înființează în anul 1134.

Regele Henry I, în anul 1127, dăduse episcopului puterea de-a băga la închisoare pe cine considera el.

O ordonanță de la Henry al II-lea, pentru regularizarea Caselor de Curve (*whorehouses*), conține 52 de reguli, dintre care șase reguli pedepsesc pe inculpați cu închisoare. Ele se referă la femei care se-ntrețin... cu ajutorul corpului lor.

[În zilele noastre s-a propus denumirea de „lucrătoare cu sexul” (*sex worker*) în loc de „prostituată”, și se încearcă <reabilitarea> acestei „munci”.]

La închisoare erau condamnați și bețivani, cântăreți la scripcă, răufăcători, criminali.

Episcopul câștiga bani de pe urma pușcăriașilor!

Dar, o dată cu întoarcerea soldaților din Prima Cruciadă, se introduce tortura în pușcării (pe lângă foame, sete, frig).

După ciuma din 1348, când 1/3 din populația insulei moare, are loc o mare rebeliune, în anul 1381, din cauza lipsei de alimente, a șomajului și-a neplătirii soldaților întorși din campaniile militare ale regelui.

Răsculațiiucid clerici, perceptori, avocați, ard posesiunea Winchester, demolează bordelele și bat curvele.

Gardienii închisorilor erau prost plătiți și ei extorcau pușcăriașii. Nu existau latrine înăuntru.

Țipetele celor torturați se auzeau noapte și zi.

Femeile erau brutalizate și obligate să se prostitueze chiar în pușcărie, pentru a supraviețui.

Fiindcă timpul trecea greu, deținuții jucau jocuri de noroc. Cum ei trebuiau să plătească pentru mâncarea lor, își vindeau hainele de pe ei și rămâneau în pielea goală sau cerșeau printre zăbrelele închisorii la trecătorii de pe drum. {Ca-n filmele de groază!}

Prizonierii trebuiau să plătească gardienilor pentru anumite privilegii (să le dea voie să cerșească la gratii sau chiar în stradă).

Pușcăriașii erau ținuți cu cătușe permanent.

Încarcerarea se făcea după rang: pentru bogați (Cavalerii), pentru clasa de mijloc (cei mai numeroși) și pentru cei foarte săraci („Gaura” era numit locul).

Brutalitatea din închisoare: legați în lanțuri, privați de somn, ținuti în apă până le putrezeau picioarele, tragerea pe roată, zdrobirea corpului sub greutate.

Din 1352, debitorii erau închiși până plăteau creditorilor ultimul cent datorat.

În 1241, toate curvele din Londra au fost arestate.

În 1450, irlandezul *Jack Cade* organizează o mare răscoală împotriva *Statutului Lucrătorilor*, care-i condamna la sclavie. Răsculații distrug biserici, omoară clerici, eliberează pușcărișii din închisoarea Clink și ard clădirea ei. Dar răscoala este înăbușită în sânge.

Henry al VII-lea, în 1485, ordonă condamnarea preoților care comit adulter.

În 1504, din cauza epidemiei de sifilis din Europa, sunt închise bordurile, dar sunt redeschise în 1506.

În 1530, Henry al VIII-lea legalizează fierberea în ulei, în cazane mari, ca-n iad, a soțiilor care și-au ucis bărbații.

Unele femei criminale erau aruncate în cazanul cu ulei deja încins, altele în ulei rece, care era încălzit încet.

Vagabonzii (femei, copii, bărbați) erau, de asemenea, încarcerati. Chiar și actori erau duși la Clink, pentru obscenități.

Au fost și evadări din închisori.

S-au format apoi bordeluri de lux, frecventate de nobili și chiar de Regele James, în secolul al XVII-lea (de exemplu: „Hollands Leaguer”, între 1603-1631).

Au fost și pușcăriși politici.

Începând din 1618, guvernul britanic trimite pușcăriși și prostituate în colonii, ca sclavi pe plantații.

Intrarea la Muzeul Închisorii Clink.

Femei cu copii de țâță erau aruncate în închisori. A fost și-un caz când o mamă împreună cu cinci copii ai ei au fost toți întemnițați.

În 1553, Regina Mary a ordonat construirea de cuști cu grătare (închisori) în fiecare parohie a Londrei.

Infama și inumana pușcărie Clink a fost arsă de răsculații Lordului George Gordon, în 1780.

SCOTȚIA (la Edinburgh)

21.07.2010 – Îmbulzeală și-n trenurile engleze, ca în cele românești.

La ore de vârf, mergi în picioare.

De la *Gara King's Cross* din Londra spre Edinburgh, 108,30 £ biletul de tren, dus-întors.

Am la mine dolari, euro și lire sterline (cele mai tari monede).

Trecem prin York și Newcastle. Până la Edinburgh, 4 ore și 30 minute.

Multe câmpuri cu oi.

Cu cât ne-ndepărtăm spre nord, norii sunt mai apropiați de pământ.

Se-mpreună cerul cu pământul.

Edinburgh (pronunție: *edinbără*; numele orașului în scoțiana celtică: *Dùn Èideann* [Fortăreața Èideann]; în scoțiană: *Edinburrie* sau *Edinburra* ori *Edimbra*; francezii l-au franțuzit: *Edimbourg*).

Se pare că numele orașului provine de la toponimul celtic britanic (din antichitate) *Eidyn*. Unii susțin o etimologie medievală: cică ar proveni de la expresia din engleza veche *Eadwinesburh* [Fortăreața lui Edwin], legată de numele unui rege local din secolul al VII-lea, Edwin.

Orașul pare în stil vechi, cu clădiri de piatră, solide.

152 | Fotojurnal instantaneu. Ediția a doua, revăzută și adăugită

Umiditate mare. N-are metrou.

La *Best Western Kings Manor Hotel*, 717,09 \$ pentru opt nopți: 21-29 iulie 2010. (Am plătit în dolari cu cartea de credit *Visa Shapphire*.)

Biletul de autobuz, 1,20 £. E frig. Am trecut iar la pulover, șapcă pe cap și umbrelă în rucsac (preventiv).
Abonament autobuz, pentru o săptămână, 18 £.

Bin your litter (and litter your bin) [Cutie pentru gunoiul dumneavoastră]!

Statuia lui David Hume (1711-1776), filosof și istoric.

Castelul din Edinburgh, 14 £ intrarea.

Autorul, lângă Castelul din Edinburgh.

Cumpăr un suc local: IRN BRU (1,50 £), cu acid, roșiatic.

Tunuri în creneluri.

Oamenii se apărau de oameni (ca animalele).

Oamenii atacau oameni (ca animalele).

Un atelier meșteșugăresc.

Mary Stewart a fost încoronată Regină a Scoției la 9 septembrie 1543, la vârsta de nouă luni.

Charles I (1633-1649) este executat în Anglia de Oliver Cromwell. Atunci, în 1651, scoțienii înscăunează pe fiul său, Charles al II-lea, ca rege.

Multe obiecte (*regalia*) din castel sunt jefuite de armata lui Cromwell, dar destule sunt ascunse de scoțieni.

Tratatul de Uniune cu Anglia este ratificat de Parlamentul scoțian, la 16 ianuarie 1707.

Sunt unite și parlamentele lor.

Regalia scoțiană, ascunsă, este scoasă la iveală în 1818. Coroana scoțiană este readusă la castel abia la 1 iulie 1999. O vedem expusă în vitrină. Valoarea simbolică a ei contează.

Apartamentele regale.

Charles II devine conducător și al Angliei, în 1660, când monarhia e reinstaurată.

De fapt, în 1649, la o săptămână după decapitarea lui Charles I de către englezi la Londra, Parlamentul scoțian, din Edinburgh, l-a proclamat pe fiul acestuia ca Rege al Marii Britanii și Irlandei, dar Parlamentul englez, din Londra, a considerat ca nelegală această proclamare și a instituit o formă republicană de conducere a țării, numită *Commonwealth* (1649-1653), urmată de *Protectorat* (1653-1659) – dictatura militară și iar republică (1659-1660). Din 1660, Marea Britanie este din nou regat.

Autorul, „de gardă” la Castelul din Edinburgh.

Regina Maria a Scoției (1542-1587) a devenit regină când avea cinci zile de la naștere.

Regele James (1566-1625) a fost numit mai întâi James al VI-lea (ca rege al Scoției, din 1567), apoi James I (ca rege al Angliei și al Irlandei, din 1603).

Ca și-n Țările Române, când domnitorul Moldovei (Alexandru Ioan Cuza) este ales și domnitor al Țării Românești, la 24 ianuarie 1859, făcând unirea celor două țări surori. Iar o perioadă a avut două capitale: Iași și București.

Memorialul scoțian (ofițeri morți în războaie).

Bărbați îmbrăcați în fustanele, astăzi... Exotic și artistic – aș exclama!

Autorul, într-o curte interioară a Castelului din Edinburgh.

Închisoarea prizonierilor americani în timpul războiului de independență (1776-1783), dar și din alte țări: francezi, olandezi, spanioli, britanici, între 1757-1815, incluzând Războiul de Șapte Ani (1756-1763) – un adevărat război mondial.

Americanii erau priviți ca pirați.

Apoi, s-au semnat tratate de schimburi între prizonieri (500 de captivi sunt eliberați).

În 1783, se semnează Tratatul de Pace dintre Marea Britanie și Franța, Spania, și Olanda, încheiat la Paris.

Generalul George Washington înfrânge pe britanici la Yorktown, Virginia, și se termină Războiul American de Independență, în 1781.

Războaiele napoleoniene (1793-1815) produc mulți prizonieri.

Închisoare militară construită în 1842 pentru dezertori, sau care beau în timpul gărzii etc. Folosită până în 1923. Are celule, sală de dușuri, latrine.

Până la domnia lui Charles al II-lea (1660-1685), scoțienii nu aveau armată permanentă.

Un cimpoier cu fustanelă roșie în pătrățele, cisme albe, cântă.

Un militar trage cu tunul la ora unu, în fiecare zi.

Monede britanice (1551-1971), propagandă de război pentru mobilizarea populației.

Slogane:

„Join the WOMEN’S Land Army!” [Alătură-te Infanteriei Feminine];

„Wings of Victory” [Aripile Victoriei];

„Line up, boys! Enlist to-day” [Alinierea, băieți! Înrola-ți-vă astăzi!];

„Let us go forward together!” [Să înaintăm împreună!] (W. Churchill).

8.500 de fete s-au înrolat în Scoția în cel de-Al Doilea Război Mondial.

Submarinele germane (*U-Boat*, anglicizare a expresiei germane *U-Boot*, prescurtare de la cuvântul german *Untersee-boot* – navă submarină) dominau mările în 1942.

Cimitirul câinilor soldaților! Da. La castel.

Câinele e cel mai bun prieten al omului (nu omul!).

Cimitir construit din timpul Reginei Victoria (1837-1901).

Capela Sfintei Margareta (din secolul al XII-lea), construită de Regele David I (1124-1153) pentru mama sa, Regina Margareta (decedată în 1093), canonizată în 1251.

Castelul se află pe un vulcan stins acum câteva milioane de ani.

Pe stânca vulcanică, s-au găsit evidențe umane datând din anul 900 î. H. Iar referințe despre „Fortăreața din Eidyn” datează din anul 600 d. H.

Până în secolul al XVII-lea, monarhii au tot adăugat anexe castelului.

Vrăjitoarele, dacă se confesau, erau arse după moarte, dacă nu-și recunoșteau vina, erau torturate. Dacă nici atunci nu mărturiseau, erau arse de vii în *Grassmarket* (Piața de Iarbă, lângă castel, unde se vindea fân).

Hoți, criminali și răufăcători erau executați în această piață publică.

Catedrala St. Giles.

Folosită timp de 900 de ani.

Vitralii instalate acum 200 de ani.

Intrarea e gratuită, dar se solicită donații de 2-3 £.

Mulți militari venerați în catedrală.

„Facta, non verba” [Fapte, nu vorbe.]

Scoțienii au o lungă istorie de luptă cu englezii. Începând din anul 1286, când Edward I, Rege al Angliei între anii 1272-1307, intră în Scoția și impune protectorat asupra ei în 1292, iar în 1296 o anexează. În 1314 scoțienii se eliberează de sub englezi prin victoria de la *Bannockburn*.

În timpul Războiului de O Sută de Ani (1337-1453) dintre Anglia și Franța, scoțienii se angajează în Alianța Franceză!

Reamintesc că în 1603, când Regina Angliei, Elisabeta I, moare fără a lăsa moștenitori la tron, Regele James al VI-lea al Scoției devine Rege și al Angliei (ca James I), iar în 1707, are loc actul de unire a celor două regate, când s-a desființat Parlamentul scoțian.

Dar în 1997, Scoția obține autonomia de la Guvernul britanic, iar din 1999, s-a reînființat Parlamentul scoțian, la

Edinburgh, care este un *parlament regional*, deci, secundar, principal fiind cel din Londra.

Șoferul de taxi, care ne-a adus de la gara din Edinburgh la hotel, spunea că la meciul recent de fotbal dintre Germania și Anglia, la Campionatul Mondial din 2010, scoțienii s-au bucurat când au bătut nemții (scor 4-1, deși un gol valabil englez a fost anulat de arbitru).

Parc-am fi în Evul Mediu, cu stilul arhitectural al clădirilor.

Statuia lui Adam Smith (1720-1790), economist clasic.

Statuia lui David Livingstone (1813-1873), explorator în Africa Centrală și Australă.

Monumentul lui Sir Walter Scott (1771-1832), cel mai mare romancier scoțian.

A scris romane istorice de mare succes, ca: „Ivanhoe”, „Rob Roy”, „Quentin Durward”, „Waverley”.

Sir Walter Scott s-a născut în Edinburgh. {„Sir” este formulă de adresare – în 1820, regele îi acordă rangul nobiliar de baronet.}

A studiat dreptul și-a devenit avocat în 1792 și șerif în Selkirkshire – un comitat scoțian (1799).

Construit prin subscripție publică, între anii 1840 și 1844, în stil gotic victorian, monumentul are 61,1 metri înălțime – cel mai mare monument din Lume dedicat unui scriitor.

Fundația are 15,85 metri adâncime sub Strada Princes.

Monumentul are 287 trepte și 64 nișe, conținând statuete ale personajelor lui Walter Scott.

Monumentul lui Sir Walter Scott, Edinburgh.

Arhitect – George Meikle Kemp (1795-1844).

Picturi pe sticlă se adaugă în 1857, de către David Rogers și James Ballatine.

Autorul, la intrarea în Camera-muzeu de la Monument.

Walter Scott a tradus din germană.

A scris și poeme, ca „The Lay of the Last Minstrel” [Balada ultimului menestrel] – 1805, „Marmion” – 1808, precum și patru lucrări dramatice (de valoare minoră).

Romane: circa 30, plus „Viața lui Napoleon Bonaparte”.

Parohia Sf. Cuthbert.

În Marea Britanie există alte 12 biserici care poartă numele Sfântului Cuthbert (c. 634-687).

Biserica „Sf. Cuthbert” – în fundal, Castelul din Edinburgh.

Aici a fost înmormântat John Napier (1550-4 Aprilie 1617) – inventatorul logaritmilor în matematică și Thomas de Quincy – scriitor.

Parohia a fost ridicată în perioada 1789-1894.

Cimitir vechi.

Episcopia „St. John the Evangelist” [Sf. Ev. Ioan].

Statuia lui James Young Simpson (1811-1870), inițiator în anestezie.

Cu autobuzul 44 facem legătura de la hotel cu centrul orașului.

În ziarul local „The Scotsman” [Scoțianul] din 22 iulie 2010, în pagina 25, un articol despre deshumarea lui Nicolae și-a Elenei Ceaușescu pentru a verifica, prin analize ADN, dacă corpurile îngropate în Cimitirul Militar din Ghencea sunt într-adevăr ale lor.

Statuia poetului Robert Fergusson.

Arthr Conan Doyle, creatorul celebrului personaj polițist Sherlock Holmes, s-a născut aici.

23.07.2010 – La Hotelul „Best Western” avem lift „vorbitor”: „Doors opening” [Se deschid ușile] ... „Doors closing” [Se închid ușile] ...

Autorul, în camera din Hotelul „Best Western”, în Edinburgh.

Old Calton Cemetery [Cimitirul „Vechiul Calton”].

Toți zic că luptă pentru libertate. Dar mulți luptă pentru putere, bogăție, glorie.

Un mausoleu dedicat filozofului David Hume.

Dealul Calton.

În Epoca de Bronz a fost utilizat pentru festivități, dar în anii 1600 pentru execuții publice!

Monumente sunt construite în perioada 1760-1820 (numită „Iluminismul scoțian”).

Pe Dealul Calton

A inspirat oameni de cultură precum poetul Robert Burns, pictorul J. M. W. Turner, romancierul Jules Verne (francez).

Un fotograf renumit, David Octavius Hill (1801-1870) avea studioul său în apropiere.

Monumentul lui Nelson, ridicat în 1807.

Intrarea: 3 £

Urci pe scările astea întortocheate, care ți se pare că nu se mai termină!

Construcția finisată în anul 1815. Are circa 35 m înălțime.

Vapoarele din portul *Leith* își reglează cronometrele după lovitura de tun de la castel și instalația din vârful turnului (*Time Ball*) care anunță ora 1 după-masă.

Se vede și catargul vasului spaniol „San Joseph”, capturat de Amiralul Nelson în Bătălia de la Cape Vincent, din 1797.

O carte mică, s-o bagi în buzunar: *The Little Book of CALM at Work* [Cartea mică a CALMULUI la serviciu], de Paul Wilson.

Cum să te autosugestionezi spre liniștea sufletească.

Citate comerciale hazlii:

„I’m not a gynaecologist,

But I’ll have a look”.

[Nu sunt un ginecolog, / Dar voi arunca o privire.]

„Don’piss on my back

And tell me it’s raining”.

[Nu-mi urina pe spinare / Și-mi spune că plouă.]

„I’m just never wrong”.

[Adineauri, n-am greșit niciodată.]

„Single woman, seeks red blooded male with
large toolbox, who knows how to use it!
Must be house trained and obedient”.

[Singurică, doresc un bărbat cu sânge roșu și cu o
cutie de scule mare, pe care să știe cum s-o folosească!
Trebuie să fie dresat casnic și supus.]

„Not only am I perfect,
I’m a blonde too”.

[Nu sunt doar perfectă, / Sunt și blondă.]

„Jesus loves you
But I’m his favourite”.

[Iisus te iubește, / Dar eu sunt favoritul său.]

24.07.2010 – Galeria Națională Scoțiană, intrarea gratuită.

Dintre artiștii plastici scoțieni: Sir Henry Raeburn
(1756-1823), Allen Ramsay (1713-1784), Sir David Wilkie
(1785-1841).

Alți pictori locali: George Manson (1850-1877),
David Allan (1744-1796), John Kay (1742-1826),
caricaturist și portretist, înfățișând un geolog scoțian, James
Hutton (1726-1797) și un chimist (fizician și medic), Joseph
Black (1728-1799) – a descoperit bioxidul de carbon.

Școala de pictură.

Grupul de pictori „Băieții din Glasgow”, 1880-1900,
interpretează și extinde pictura impresionistă și
postimpresionistă. Dintre ei, îi menționez pe: Sir James
Gunthrie (1859-1930), William York Macgregor (1855-
1923), E. A. Walton (1860-1922), David Gauld (1865-1936),

James Paterson (1854 -1932), Joseph Crawhall (1861-1913), Sir John Lavery (1856-1941).

„Băieții din Glasgow” au fost inspirați de pictura naturistă și luminoasă a Școlii franceze de la Barbizon și de Jules Bastien-Lepage (1848-1884). Ei l-au admirat pe James Abbott McNeil Whistler (1834-1903) – american ce-a studiat pictura la Paris, unde a fost coleg cu viitorii impresioniști, dar nu i-a imitat pe aceștia.

Tablouri de: George Jamesone (1589/90-1644) – primul portretist scoțian, cel mai faimos pictor scoțian al secolului al XVII-lea, William Gowe Ferguson (1632/3-între 1695 și 1715), William Aikman (1682-1732), Thomas Warrender (1673-1713), John Alexander (1686-c. 1766 – stră-strănepotul lui George Jamesone), James Norie (1684-1757), William Mosman (c. 1700-1771), Alexander Runciman (1736-1785), Allen Ramsay (1713-1784), David Allan of Alloa (1744-1796), Sir Henry Raeburn (1756-1823), Sir David Wilkie (1785-1841), Alexander Nasmyth (1758-1840), James Drummond (1816-1877), Thomas Faed (1826-1900), William Home Lizars (1788-1859), Alexander Carse (1770-1843), Reverendul John Thomson (1778-1840), John Knox (1778-1845), Samuel Bough (1822-1878), William Simson (1800-1847), William Dyce (1806-1864), Alexander Munro (1825-1871, sculptor), James Archer (1822-1904), William Bell Scott (1811-1890), Andrew Geddes (1783-1844), John Duncan (1866-1945), Phoebe Anna Traquair (1852-1936), William McTaggart (1835-1910), Arthur Melville (1855-1904) etc.

Picturi italiene, olandeze, engleze.

Stilurile acestea artistice sunt uneori atât de apropiate că nu le poți distinge. La fel, între mulți pictori.

În *Piața Mound* din Edinburgh – dansuri spaniole („A Taste of Spain” {Savoarea Spaniei}): *Una fiesta española*. Cu *castañete*.

Desene cu creta pe trotuar.

Galeria Geoff Uglow, CODA.

Precum pictorul peisagist englez William Daniell (1769-1837), care a făcut turul țărmlui britanic în perioada 1814-1825, Geoff Uglow (n. 1978) face turul țărmlui scoțian.

Tablouri abstracte, moderne, cu straturi groase de culori. Valuri de apă.

Apoi desene și acuarele de țărmluri.

Galeria Christen Købke (1810-1848), maestru danez al luminii, cel mai important din Epoca de Aur Daneză.

Scene din Copenhaga, peisaje, portrete de rude și prieteni.

Intrarea: 7 £.

Ne-nvârtim prin *Piața Mount*, unde gustăm (gratis) bomboane, ciocolată, băuturi spaniole.

Promovarea Spaniei.

Un vin special (numit *fino*), pus dintr-un fel de țoi lung numit *venencia*.

Mâncăm *paella* valenciană oferită gratuit cu ocazia sărbătorii hispanice.

A trebuit să cumpăr un ștecher de cinci lire ca să-mi pot conecta laptop-ul. Prizele americane, franceze, scoțiene, sunt toate diferite.

Citesc ziarul, rezemat de pat – în timp ce Lilia se uită la televizor.

Castelul Craigmillar. Medieval.

Construit în sec. XV-XVII. Intrarea: 4,20 £.

Reginei Mary a scoțienilor (1452-1487) îi plăcea să vi-nă aici.

În 1478, fratele mai tânăr al Regelui James al III-lea este condamnat aici și, apoi, ucis la Edinburgh.

În 1544, Sir Simon Preston cedează castelul englezilor (fără luptă) și este forțat să meargă la Londra.

Castelul a fost locuit 350 de ani, fiind o rezidență fortificată.

R. W. Billings (1813-1874) a pictat castelul.

Înălțimea de peste 17 m, iar zidul ajunge până la 3 m grosime.

Castelul avea și-un pod care se ridica.

Satul Craigmillar este datat din anul 1140, când Regele David I donează pământ călugărilor de la Mănăstirea Dunfermline.

Craig în scoțiană (în engleză se zice *crag*) înseamnă colț de stâncă.

Autorul, la Castelul Craigmillar din Edinburgh.

În 1374, Simon (I) Preston a cumpărat terenul Craigmillar.

Mary, Regina scoțienilor, s-a căsătorit prima dată cu François în 1558, prinț francez.

Dar, François moare în decembrie 1560.

Ambasadorul englez Thomas Randolph o povățuiește, în septembrie 1563, să-și găsească un soț acceptabil.

Așa se mărită cu Lordul Darnley.

După ce este ucis secretarul și cel mai apropiat confident al ei, italianul David Riccio, trei luni mai târziu, se naște fiul ei.

Mary s-a retras la Castelul Craigmillar, la sfârșitul anului 1566.

Aici, Regina Mary a născut pe viitorul rege James al VI-lea. Suporterii reginei complotază și-lucid pe soțul ei, Henry (Lordul Darnley), pe 9 februarie 1567.

În mai 1567, Sir Simon Preston o duce pe Regina Mary la închisoare.

În castel, multe cămăruțe, tunele, scărișoare, o închisoare, o bucătărie, cameră de zi, turnuri, terase, grădinute cu iarbă între pereții groși de piatră, porți de lemn, beciuri unde erau ținute alimente și băuturi, săli de dineu, vetre unde se făcea focul.

Găuri, găurele, găurici și găuroaie. Camere, camerici și cameraie.

Familia Preston a ales acest loc de construcție a castelului fiind aproape de Edinburgh (la o leghe distanță, adică la trei mile).

Regele James al V-lea (1513-1542), tatăl Reginei Mary a Scoțienilor, avea o capelă pe aproape.

În 1660, castelul e cumpărat de Sir John Gilmour.

În 1775, Castelul Craigmillar este considerat „o ruină romantică” (perimat).

Covoare turcești împodobeau camerele castelului.

Familia Preston a locuit aici două secole.

Grădinile castelului au fost utilizate pentru tragerea cu arcul (*arcerie*), plimbări, petreceri cu muzică, brodat pentru femei.

Stăpânii castelelor plăteau Coroanei taxe de proprietate (și plătesc și astăzi).

În jur, mai sunt castelele Tantallon, Dirleton și Crichton; precum și Abația Inchcolm.

În zona noastră (România, Basarabia) nu prea sunt castele medievale (excepție Castelul Bran, aș zice). Ștefan cel Mare construia biserici/mănăstiri după fiecare luptă, nu castele.

Dar avem palate (de exemplu Palatul Peleş).

Ce diferență este între castel și palat? (Castelul are fortificații militare.)

Muzeul de Făcut Bani (Mound Museum).

Intrare gratuită.

Tipare de monezi.

Prima bancă scoțiană s-a deschis la 1 decembrie 1695, fiind și prima în Europa.

Investitorii trebuiau să depună minimum 1000 £ și maximum 20.000 £.

Banca începe să emită bancnote, să facă împrumuturi.

Au construit o clădire mare.

După unirea Scoției cu Anglia în 1707, scoțienii fac comerț cu coloniile britanice.

Money matters! [Chestiuni bănești!]

Din secolul al XVII-lea, monezile sunt fabricate cu mașinării.

Contrafăcători de bani au existat destui.

James Steele și-a construit uneltele sale de fabricat florini, în 1920. Este prins și închis trei ani.

În 1964, când avea 80 de ani, Steele a fost din nou arestat, iar uneltele sale confiscate. Stilul său era perfect, încât din 15.000 de monede, nici una nu arăta suspectă.

În muzeu, există un milion de lire sterline în bancnote de hârtie, reale, însă ștampilate CANCELLED (anulate) pentru a nu fi furate!

Cufere grele de ținut banii.

Prima bancnotă, în Scoția, e tipărită în 1696.

Moneda de o liră sterlină este introdusă în 1983.

Pentru a fi greu de contrafăcut, bancnotele și monedele au desene cât mai complicate.

Sistemul zecimal al banilor britanici e introdus abia la 15 februarie 1971, când o liră sterlină (care avea înainte 20 de șilingi sau 240 de peni) este divizată în 100 de peni (la singular, *penny*, la plural, *pence*).

În timpul domniei lui David I, în 1136, sunt introduse monedele în Scoția. Figura monarhului (REX SCOTORUM) apare pe o față a monedei.

Apariția băncilor a impulsionat comerțul, economia.

Duminică, 25.07.2010 – Din nou în Piața Mound din Edinburgh. Cântă formațiile *BoNoBo* și *Xeremiers*.

Edward Lear (1812-1888) în librării, cu „Nonsense Verses” [Versuri fără noimă]: pline de haz, de fantezie, de rebus și de paradoxism.

Liliei îi place pictura clasică, tradițională. Mie, cea experimentală, de avangardă.

Citesc tot felul de pliante, cărți, reviste despre locurile vizitate. Mă documentez cât pot.

Îmbin distracția cu studiul și creația.

26.07.2010 – A început FUSION 2010 – A XIII-a Conferință Internațională de Fuziunea Informațiilor, care se desfășoară la EICC Edinburgh, 26-29 iulie 2010.

EICC – Edinburgh International Conference Centre [Centrul Internațional de Conferințe Edinburg].

La tutorialul despre „Teoria Dezert-Smarandache” (acronim TDSm), avem șapte participanți întregistrați: Sylvain Gatepaille, Scott Page, Anthony Stott, Brice Yver, Daniel Peters, Hamp Quisin, Chris Rose. De la 16³⁰ la 19³⁰.

În pauză, pe hol, facem o poză cu Jean Dezert și un colaborator mai nou, chinezul Deqiang Han(stânga), coautor la una dintre lucrările prezentate la Edinburgh.

27.07.2010 – Un anunț: U.K. Troops „Could Face Trial for War Crimes” [Militari britanici ar putea fi judecați pentru crime

de război], pe o pancartă lângă hotelul nostru („Edinburgh Evening News”).

Asistăm la plenara lui dr. Andrew Blake despre cum mașinile „văd” (în cibernetică). Îmi notez lapidar ideile:

- ambiguitatea imaginilor, iluzoriul lor;
- fuziunea sunetelor;
- recunoașterea automată a fețelor;
- testarea ipotezelor;
- segmentarea imaginilor;
- separarea obiectului de fondul pe care apare;
- decizie bazată pe pixeli;
- estimarea vecinătății;
- modele Markov;
- recunoașterea vorbirii;
- filtru de particule;
- cum să reprezinți distribuția probabilistică a pixelilor imaginii?;
- imagini bruiate;
- viziunea prin computere;
- detectarea camuflajului;
- modulare, sub-modulare;
- segmentare Markov;
- tăiere minimă;
- imagini intrinsece.

L-am întâlnit la FUSION 2010 și pe Ksawery Krenc. El este inginerul polonez care tocmai își luase doctoratul în fuziunea informațiilor utilizând “Teoria Dezert-Smarandache”, cu teza „Processing of information in C2

systems with application of Dezert-Smarandache Theory” [„Prelucrarea informațiilor în sisteme C2, cu aplicarea Teoriei Dezert-Smarandache”], la Academia Militară de Tehnologie (WAT, acronimul polonez), Departamentul de Electronică, din Varșovia, sub conducerea profesorului Adam Kawalec, pe 10 iunie 2010.

Desigur, nu a scăpat prilejul de a se fotografia cu mine, într-o pauză, pe hol (împreună c-un cercetător din Hong Kong).

Ksawery Krenc (stânga), un cercetător din Hong Kong și autorul, la FUSION 2010, în pauză.

Britannia. Yachtul regal care a servit Regina Elisabeta a II-a timp de 44 de ani. A fost lansat la apă în 1953, și-a efectuat 968 voiaje (ajungând până-n Antarctica).

La bord: 20 ofițeri și 20 marinari.

La 1 mai 1998 este transferată nava de la Ministerul Apărării și transformată în muzeu.

Vremuri care-au fost...

Cum trăiesc regii și cum trăiește poporul...

Pe vapor: poștă, infirmerie, bucătărie, șalupă (vapor pe vapor) etc.

28.07.2010 – La FUSION 2010. Forumul despre teorii în fuziunea informațiilor (TDS, TBM, TDSm, Teoria Probabilităților, Procesare umană).

*Cu cercetătorul francez Arnaud Martin
la Conferința de Fuziune a Informației din Edinburg.*

La banchetul FUSION 2010, Edinburgh.

En France les vacances sont sacrées [În Franța, vacanțele sunt sfinte], îmi spune Serge Reboul, colegul de masă.

Delicii scoțiene.

29.07.2010 - Drumul de-ntoarcere ne ia două zile: Edinburgh-Londra cu trenul, Londra-Paris cu *Eurostar*.

La *Hotel Kyriad* în Paris: 39 € pe noapte (lângă Aeroportul „Charles de Gaulle”).

Bine c-am apucat să vizitez și atât!

Se-ngreunează condițiile de călătorie pe zi ce trece.

Doar un bagaj gratuit check-in și pentru zborurile internaționale transoceanice [înainte erau două], iar limita a scăzut la 23 kg de persoană.

Deși cumpărasem bilete de avion Albuquerque-Brest, Brest-Albuquerque (e mai ieftin să te-ntorci din același loc), revenirea în America am făcut-o din Paris (n-am mai folosit segmentul plătit Brest-Paris).

N-au fost probleme cu United Airlines, dar am căpătat locuri separate în avioane (care mai rămăseseră).

Când să intru la avion, zborul 915 spre Washington (Aeroportul *Dulles*) nu mai găseam pașaportul și biletele (*boarding pass*). Disperat! Unde-s? Ce mă fac?

Pe când trecusem prin *security* (controlul antitero), o tipă mi-l băgase într-un buzunăraș al geamantanului și eu uitasem de ele...

Vameșii chemaseră poliția franceză... Durere mare pe mine!

În zborul 783 de la Washington D. C. spre Albuquerque, un tip lângă mine îmi spune c-a stat 17 ani la închisoare, nevinovat, sub sentința de condamnat la moarte. A fost eliberat fiindcă adevăratul criminal s-a confesat.

Acum, tipul merge prin lume și ține prelegeri pentru abolirea pedepsei cu moartea (fiindcă-i inumană).

Din SUA, 15 state au abolit pedeapsa aceasta capitală, dar 35 încă nu.

– În Europa și Africa este abolită!, îmi mărturisește.
Primește ceva onorariu pentru conferențierile sale.

Postfață

Florentin Smarandache a primit Medalia de Aur pentru Știință

Printre cei 10 oameni de știință (2 din Australia, 2 din Italia, 2 din SUA, câte unul din Egipt, India, Israel și Rusia) care au primit în 12 iunie 2010 la Universitatea din Pécs, Ungaria, Medalia de Aur pentru Știință acordată de către Academia de Științe “Telesio-Galilei” (organizație neguvernamentală internațională cu sediul în Marea Britanie), s-a aflat și prof. univ. dr. Florentin Smarandache (n. 10.12.1954, Bălcești, Vâlcea), cu dublă cetățenie, româno-americană, de la Facultatea de Științe din Universitatea „New Mexico”, Gallup, statul New Mexico, SUA. Această medalie a răsplătit două realizări științifice ale conjudețeanului care este și corespondent special al ziarului nostru: introducerea noțiunii de „Neutrosomie” în logica matematică și enunțarea „Ipotezei Smarandache” în fizica teoretică.

„Neutrosomia” este o generalizare a „dialecticii” din filozofie, realizată de Florentin Smarandache prin introducerea categoriei de „neutru”, alături de categoria de „contrarii”. Prin aplicarea neutrosomiei în logica matematică, s-a realizat logica neutrosomică (numită în literatura de specialitate și „logica smarandachiană”), în care o variabilă logică are trei valori: „adevărat”, „fals” și „incert”.

Enunțată în articole de fizică teoretică, „Ipoteza Smarandache” (apărută ca o consecință a paradoxului Einstein-Podolsky-Rosen și a inegalității lui Bell) afirmă că în Univers

nu poate exista o viteză-limită, contrazicând concluzia lui Einstein, care susține că viteza luminii este viteza-limită din Univers.

*Florentin Smarandache în curtea Universității
din Pécs*

Academia de Științe „Telesio-Galilei”, cu sediul în Croydon, comitatul Surrey, Marea Britanie, cu o filială la Universitatea din Pécs, Ungaria, este o asociație nonprofit formată de savanți (cei mai mulți sunt din domeniul științelor naturii), având ca scop progresul creativității științifice. Ea poartă numele a doi oameni de știință italieni, Galileo Galilei (1564-1642) și Bernardino Telesio (1509-1588), care au schimbat modul de înțelegere a Lumii și au

avut o atitudine fermă împotriva obscurantismului. Dacă fizicianul, astronomul și filozoful Galilei este cunoscut de toată lumea, pentru că figurează în manualele școlare, contemporanul său Bernardino Telesio (filozof independent aparținând Renașterii târzii) este mai puțin cunoscut, pentru că s-a retras din mediul universitar pentru a-și putea dezvolta în cărțile sale ideile filozofice și științifice în afara restricțiilor tradiției aristoteliene-scolastice, dominantă în universități. El a fost un critic înflăcărat al metafizicii și a promovat abordarea empirică (pe bază de experiență) în filozofia naturii, fiind premergătorul empirismului modern timpuriu. Opera sa a avut o influență foarte mare asupra unor filozofi de marcă ai epocii, precum Tommaso Campanella, Giordano Bruno (ambii din Italia), Pierre Gassendi (Franța), Francis Bacon și Thomas Hobbes (ambii din Anglia).

Printre cei peste 160 de membri din lumea întreagă ai Academiei se află și patru români: Cornel Ciubotariu (fizician, prof. univ. dr. la Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” Iași), Constantin Udriște (matematician, prof. univ. dr. la Universitatea „Politehnica” București), Radu Zamfir (filozof) și Florentin Smarandache.

Fondatorul Academiei de Științe „Telesio-Galilei”, în anul 2007, este italianul, stabilit în Anglia, Francesco Fucilla (n. 01.08.1951, în Cosenza, ca și Telesio, a cărei memorie vrea să o păstreze prin numele acestei organizații neguvernamentale științifice). Este geofizician (a lucrat la marile companii internaționale de prospecțiuni petroliere), inventator, scriitor, realizator de filme (documentare

științifice) și om de afaceri în domeniul petrolului. Din anul 2008, acordă premii anuale pentru realizări științifice de excepție, când festivitatea înmânării premiilor a avut loc în Marea Britanie, iar în anul 2009, la Gurzuf (Crimeea, Ucraina). Ceremonia din 2010 a avut loc în Ungaria nu doar pentru că organizația are aici o filială, ci și pentru că orașul Pécs este Capitală Culturală Europeană în acest an (2010).

MIRCEA MONU

Cartea de față se citește nu doar ușor, ci și cu încântare, datorită stilului paradoxist, înnoit prin *fotojurnal instantaneu*, fiind departe de ceea ce la o frunzărire superficială ar putea părea, unora: doar niște cuvinte și fotografii, culese din călătorii. Citite pe îndelete, constăți că nu sunt simple cuvinte culese din călătorii, că nu sunt nu doar cuvintele ce descriu prima impresie, frapantă, a unui voiaj, ci cuvintele care descriu ceea ce rămâne în amintirile călătorului despre o călătorie. În ce privește fotografiile, alegerea aparține călătorului, determinată fiind de ochiul său, de sensibilitatea călătorului, de tehnica foto de care dispune acesta.

Conceptul de *fotojurnal instantaneu* este realizat cel mai bine în prima parte a cărții, referitoare la Brest (Franța) și la Pécs (Ungaria), unde autorul a lucrat în cadrul unui contract de cercetare (la Brest) și, respectiv, a participat la o festivitate de înmânare a premiilor științifice ale organizației neguvernamentale internaționale Academia de Științe „Telesio-Galilei”. În partea pur turistică a cărții, din Paris, Londra și Edinburg, orașe-muzeu pline de muzee, autorul a dat totuși prioritate transmiterii clasice a informației – prin cuvinte.

MIRCEA MONU

